

SE TOP-50

MED ÅRETS MEST
CITEREDE FORSKERE

FORSKERE BLEV
MEDIEKENDISSER

VED ET TILFÆLDE

SIDE 8

AAU-LEDELSEN
MØRKLAGDE
UDFLYTNINGSPLAN
FOR MEDARBEJDERNE

SIDE 18

CBS VIL FORDOUBLE
ANDEL AF
KVINDELIGE
PROFESSORER

SIDE 6

TEMA:
TOP-50

8

CORONA HAR GJORT FORSKERE TIL MEDIEKENDISSER

Covid-19-virussen har vendt fuldstændig op og ned på mediebildet, viser liste med mediernes foretrukne ekspertkilder i 2021.

HØJERE UDDANNELSESTILSKUD TIL HUMANIORA OG SAMFUNDSVIDENSKAB BLIVER PERMANENT

De humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser havde mistet ca. 300 mio. kr. årligt, hvis politikerne ikke havde videreført takstforhøjelsen. **Side 4**

KU TABER HUSLEJESAG

Der bliver ingen huslejerreduktion til KU, selv om Bygningsstyrelsens priser ligger over markedsniveauet, har en voldgiftsret fastslået. **Side 7**

4 UD AF DE 50 MEST CITEREDE FORSKERE ER KVINDER

Mediernes brug af ekspertkilder er meget kønsskæv, viser liste med de 50 mest benyttede ekspertkilder. **Side 12**

MEDIEFORSKER: JOURNALISTER BRUGER FORSKERE SOM SPÅMÆND OG SPÅKONER

Der er meget at rose forskerne og medieerne for i forbindelse med coronakrisen, men der er også eksempler på forskere, der har pakket deres holdninger ind som ekspertviden. **Side 13**

BLAD 01/22 (349)

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutionsansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte (UFO) under Djøf Offentlig. Løsaabonnemeter: IDA, Pharmadanmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fælles holdninger.

Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

18

AAU-LEDELSEN MØRKLAGDE UDFLYTNINGSPLAN FOR MEDARBEJDERNE

Typisk for en lukket ledelse, der ikke tør høre medarbejdernes input, lyder kritikken.

MÅNEDENS FOTO: HUNDREDAARSBRAGET I STILLEHAVET

Vulkaneksplosionen i øriget Tonga kunne høres 10.000 kilometer væk, og paddehatte-skyen, der dannedes ved eksplosionen, havde en diameter på op til 500 kilometer. **Side 16**

UNDERVISER: DET GIVER INGEN MENING AT LUKKE POPULÆRE UDDANNELSER MED HØJ BESKÆFTIGELSE

Stine Ejsing-Duun, der underviser på Aalborg Universitets campus i København, forstår ikke, hvorfor ledelsen vil lukke populære uddannelser, hvor de nyuddannede kommer hurtigt i job. **Side 20**

PROREKTOR: PROCESSEN HAR VÆRET FORTROLIG AF HENSYN TIL ORGANISATIONEN

Anne Marie Kanstrup siger, at det har været vigtigt for ledelsen at køre processen om udflytningsplanen i fortrolighed for ikke at skabe usikkerhed. **Side 21**

06

CBS VIL FORDOUBLE ANDEL AF KVINDelige PROFESSORER

En stribe danske universiteter har lanceret nye ligestillingsplaner, herunder CBS, der vil øge andelen af kvindelige professorer til 40 procent.

VIS DIN PH.D.: HELT TÆT PÅ VREDEN

Betül Özkaya undersøger i sit ph.d.-projekt vredesnormer blandt unge. **Side 22**

STUDERENDES TRIVSEL ER BLEVET OFFICIELT MÅL FOR UNIVERSITETER

Nye rammekontrakter for AU, CBS og DTU har alle tilføjet målsætninger om at øge trivslen blandt de studerende. **Side 24**

KRONIK: FRA STUNDE NULL OG FRYGTEN FOR ATOMRAGNAROK TIL KLIMAKRISE OG UDFLYTNINGSVANVID

Akademikere på universitetet kan ikke nøjes med at være neutrale iagttagere af samfundslivet og den politiske udvikling. **Side 26**

NAVNE

Nye udnævnelser, priser og bevillinger. **Side 28**

BAGSIDE: HVORFOR, HVORFOR DIT OG HVORFOR DAT?

Det har vakt ramaskrig, at KU med penge fra producenten vil undersøge effekten af et homøopatisk behandlingsmiddel, men forsvarerne har et trumfargument: Kan man nogensinde spørge for meget?

Ansvarshavende redaktør:
Troels Kølln (tko@dm.dk)

Redaktionelle medarbejdere:
Red. leder Claus Baggersgaard (cbl@dm.dk),
journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk).

Øvrige henvendelser:
Sekretær Sidse Rølle Jakobsen (srj@dm.dk).

Redaktionens adresse:
Forskerforum, Peter Bangs Vej 30,
2000 Frederiksberg, telefon: 38 15 66 55.

Oplag: 8.200 eks.
Udkommer 7 gange i 2022.

Forsidefoto: Ulrik Jantzen.

Øvrige adresser:
DM, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 66 00.
Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, tlf. 33 95 97 00.

Grafisk produktion: OTW A/S.

Næste udgivelse: 17. marts 2022.

Af Janne Gleerup,
FTR RUC, medl. af
bestyrelsen for DM
Universitet

Forskerforum udgør en unik universitetspolitisk offentlighed

Fagforeningers evne til at varetage medlemmernes interesser står og falder med det, man i klassiske termer kalder styrkeforholdet mellem parterne. En høj organisationsprocent er præmissen for indflydelse, men kan ikke stå alene. Medlemmerne skal også opleve, at fagforeningen er relevant, og at medlemskab gør en forskel. Derfor er det vigtigt, at fagforeningerne prioriterer en levende og involverende dialog med medlemmerne, så oplevede problemer kommer frem i lyset og på den baggrund kan adresseres i interessevaretagelsen på centrale og lokale niveauer. Veloplyste medlemmer er med andre ord forudsætningen for engagerede medlemmer – og for demokratisk forankret fagforeningsvirke med gennemslagskraft.

Et medie som Forskerforum spiller her en helt central rolle, og bladet har aldrig stået stærkere end nu. Med afsæt i undersøgende og dybdybende journalistik beskrives og analyseres udviklingen på universitetsområdet. Gang på gang har bladet bragt historier om dybt problematiske forhold på universiteterne og rejst vigtige spørgsmål, som har influeret uddannelses- og forskningsrelaterede diskussions- og beslutningsprocesser på Christiansborg, lokalt på universiteterne og i den bredere offentlighed. Forskerforum udgør således en unik universitetspolitisk offentlighed, som leverer indsigt, der understøtter interessevaretagelsen lokalt på arbejdspladsen, hvor tillidsvalgte og kolleger møder udfordringerne i dagligdagen.

Djøf har valgt at trække sig fra samarbejdet om fælles udgivelse af Forskerforum med virkning fra

sommeren 2022. DM vil således alene stå for videreførelse af bladet fremadrettet. Andre foreninger kan tilkøbe abonnementer til alle deres VIP-medlemmer, som på den måde kan få glæde af det journalistiske og debatterende stof, som Forskerforum leverer. Ideelt ville det imidlertid være, hvis de akademiske fagforeninger med medlemmer på universiteterne kunne danne et fællesskab omkring udgivelsen. På den måde kunne vi både styrke det vigtige samarbejde mellem organisationerne og sikre bladet bedst mulige forudsætninger for at

øget arbejdspress, usikre ansættelser samt forskellige former for direkte og indirekte angreb på forsknings- og ytringsfriheden er blandt de mange udfordringer, som truer universiteternes mulighed for at levere uddannelse og forskning på højt niveau. Vi har i academia derfor brug for styrket sammenhold og en stemme i offentligheden, så der blandt politikere og i samfundet bredere skabes større forståelse for betydningen af en veluddannet arbejdsstyrke og et højt vidensniveau i samfundet.

Forskerforum er et godt redskab, gennem hvilket vi både kan vise værdien af videregående uddannelse og forskning og afsløre uhensigtsmæssige konsekvenser af reformer og forringelser. Et stærkt blad kan endelig også yde modstand over for det tiltagende negative billede, som store dele af den øvrige presse tegner af højtuddannede. Et billede smækfyldt af myter om "pseudoarbejde", "kolde hænder" og sejlivede karikaturer af forskeren, der sidder forkælet og virkelighedsfjernt i elfenbenstårnet og grubler over verdens gang, mens almindelige mennesker får noget fra hånden og baner vej for rigets fremtid. Et mere nuanceret billede vil vise, at sådanne populistiske og falske modsætninger skal afløses af strategier, der spiller lønmodtagernes forskellige bidrag og kompetencer bedre sammen. Og et mere nuanceret billede vil vise, at løsningen på samtidens komplekse problemer skal næres af innovativ vidensudvikling, som universiteterne er sat i verden for at bedrive. Til den diskussion er det godt, at vi har Forskerforum. ■

“

Djøf har valgt at trække sig fra samarbejdet om fælles udgivelse af Forskerforum.

komme godt rundt om de forskelligartede udfordringer, der opleves blandt små og store faggrupper i academia.

Mere end nogensinde er universiteterne under pres, og det går hårdt ud over forskere og underviseres ansættelses- og arbejdsvilkår. Nedskæringer, udflytninger, tab af indflydelse på arbejdspladsen,

Højere uddannelsestilskud til humaniora og samfundsvidenskab reddet – denne gang permanent

De humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser stod til at miste ca. 300 mio. kr. årligt i uddannelsestilskud, hvis politikerne ikke havde videreført takstforhøjelsen.

Det er nærmest blevet et ritual for bekymrede universitetsledere at bide negle i forbindelse med de årlige forhandlinger om finansloven.

Det er nemlig her, at det såkaldte taxameterløft til samfundsvidenskabelige og humanistiske uddannelser siden 2010 er blevet forlænget med 1-3 år ad gangen, hvis politikerne altså har kunnet blive enige. Det har de hidtil, men uden en aftale vil de to områder, der i forvejen kæmper med en meget stram økonomi, miste 300 mio. kr. årligt.

Et nyt forlig mellem regeringen, Socialistisk Folkeparti, Radikale

Venstre, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne sikrer nu, at det forhøjede uddannelsestilskud bliver gjort permanent.

“Regeringen prioriterer uddannelse meget højt – det er den her aftale endnu et bevis på. Det er en aftale, som får stor betydning for mange uddannelser, der ikke længere skal være usikre på, om bevillingen falder – men i stedet får et permanent løft. Pengene vil være med til at sikre ro på de humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser, som også er vigtige for vores samfund”, udtaler uddannelses- og

forskningsminister Jesper Petersen i en pressemeddelelse.

Forhøjelsen af uddannelsestilskuddet, også kaldet taxametertilskuddet, blev indført i 2010, efter at en rapport udarbejdet af konsulenthuset McKinsey havde dokumenteret, at de humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser var underfinansierede med 11.000 kr. pr. studerende, og at universiteterne ikke leverede tilstrækkelig god undervisningskvalitet målt på antal undervisningstimer.

Taxameterløftet blev dog kun hævet med 4.000 kr. svarende til en

Aftalen om at gøre takstforhøjelsen permanent blev indgået som en del af reformpakken Danmark kan mere I, der blev forhandlet på plads i Finansministeriet den 21. januar.

forhøjelse på 10 procent, altså en del mindre end det reelle behov ifølge McKinsey-rapporten.

Det er denne forhøjelse, som den nye aftale gør permanent, og dermed sluppet universiteterne for at leve i usikkerhed om, hvorvidt de får pengene eller ej, men de får altså ikke tilført flere penge pr. studerende, end de har fået siden 2010.

Bunden var blevet slået ud

DM-formand Camilla Gregersen kalder det for "en kæmpe sejr og en landvinning".

"Alternativet havde været, at bunden blev slået helt ud af de uddannelser, da de stod til at blive skåret med 10 procent. Det er en mærkesag for DM, som vi har arbejdet benhårdt på", siger Camilla Gregersen.

På Det Humanistiske Fakultet på Aarhus Universitet ser man også positivt på aftalen, fortæller dekan Johnny Laursen.

"På universiteterne kan vi godt lide langsigtede, tværpolitiske aftaler. Konkret bliver det muligt at forberede uddannelserne på at bidrage til de store samfundsomstillinger til bæredygtighed og digital teknologi. Det er derfor en fremsynet aftale, som signalerer, at man vil både kvalitet og udvikling", siger Johnny Laursen.

Aftalen fjerner dog ikke universiteternes andre økonomiske udfordringer. Den årlige dimensionering af optaget på uddannelserne kombineret med udflytningen af studiepladser, hvor særligt humaniora står for skud, er stadig en del af universiteternes økonomiske risikovurdering, bemærker Johnny Laursen.

Han håber stadig på en mere bæredygtig fremtid for universiteterne.

"Aftalen giver mig en vis lettelse, ja, men jeg har også et håb for en positiv udvikling for videregående uddannelse i Danmark i tiden, der kommer".

Faldende udgifter pr. studerende

Præcis hvad det koster at uddanne universitetskandidater i Danmark, og hvor stort et tilskud universiteterne

modtager til formålet fra staten, er yderst kompliceret at finde ud af.

Universiteternes uddannestilskud bliver fordelt på baggrund af antal studenterårsværk (STÅ), altså bestående eksamener, som udløser et forskelligt beløb til universitetet alt efter faget. Der findes tre takster, hvor fag inden for naturvidenskab, teknisk videnskab og sundhedsvidenskab typisk får den høje takst på 67.700 kr., mens samfundsvidenskab og humaniora typisk modtager den laveste takst på 32.500 kr.

Som om det ikke var kompliceret nok i forvejen, indgik Folketingets partier i 2017 en aftale om et nyt bevillingssystem bestående af et grundtilskud (25 procent), aktivitetstilskud (taxametertilskud) (67,5 procent), resultattilskud (75 procent).

Danske Universiteter nåede i rapporten "Tal om danske universiteter 2019" frem til, at universiteterne modtog 74.000 kr. pr. studerende i 2014, og beløbet var faldet til 70.500 kr. i 2020.

En analyse fra Danske Studerendes Fællesråd (DSF) konkluderer, at der var 24 procent færre midler pr. studerende i 2020 sammenlignet med 2009.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd konkluderer i en rapport fra 2017, at Danmark ligger på en 14.-plads blandt OECD-landene, når det kommer til midler pr. studerende på de videregående uddannelser. Siden 2008 er Danmark desuden det land, hvor uddannelsesudgiften er faldet mest pr. studerende. Faldet er på hele 25 procent – kun overgået af Irland. ■

**Ph.d. Cup
2022**

**EN UNIK CHANCE
FOR UNGE FORSKERE**

Deadline for tilmelding 1. februar 2022

Læs mere og tilmeld dig på phdcup.dk

WORLD'S
BEST
BOSS

CBS vil senest i 2032 have mindst 40 procent kvinder i alle stillingsniveauer – også blandt ledere og professorer.

CBS vil fordoble andel af kvindelige professorer på ti år

En stribe danske universiteter har lanceret planer, der skal skabe mere ligestilling. Mest markante målsætning kommer fra CBS, der vil øge andelen af kvindelige professorer til 40 procent.

Skal man have forskningsmidler fra Horizon Europe – EU's store rammeprogram for forskning og innovation – er det fra og med 2022 et krav, at forskningsinstitutionen har en Gender Equality Plan, altså en plan for at skabe ligestilling.

Det har man kunnet mærke på ligestillingsarbejdet på de danske universiteter. I december og januar blev der lanceret nye ligestillingsplaner på KU, RUC, AAU og CBS.

Bevidstgørelse og undervisning er indsatspunkter, der går igen i planerne på alle fire universiteter. På AAU vil man for eksempel arbejde for at reducere ubevidst bias i rekrutterings- og fremfremelsesprocesser ved at skabe bevidsthed om inkluderende sprog og ledelse. KU definerer det som mål at "løfte organisatorisk viden om kønsmæssig ligestilling og ubevidst bias". RUC vil afholde kurser med "awareness-træning" omkring rekruttering og karriereudvikling samt træning og undervisning af ledelsen og beslutningstagere omkring ubevidst bias. Også CBS har ledelsestræning på skemaet.

Alle lægger op til en skarp monitorering af udviklingen. Til gengæld er der stor forskel på brugen af konkrete målsætninger. AAU har ikke defineret nogen mål, man vil leve op til. Det har KU, der som det mest konkrete vil hæve kønsbalancen blandt lektorer

og professorer med 2 procentpoint i perioden 2022-2024 samt forbedre kønsbalancen på alle ledelsesniveauer. RUC har en målsætning om, at kønsbalancen for professorater skal ligge inden for en 40/60-fordeling. Der er dog ikke sat deadline for, hvornår det mål skal være nået.

Udskiftning i dobbelt tempo

CBS går skridtet videre og sætter tidspunkt på. I 2032 skal kønsfordelingen i alle jobkategorier ligge inden for 40/60, og det gælder også professorniveauet.

I øjeblikket sidder der kvinder i mindre end 20 procent af de fulde professorater på CBS. På landsplan steg den samlede andel af kvindelige professorer fra 13 til 23 procent i perioden 2008-2018. CBS skal med andre ord op i dobbelt tempo af den udskiftning.

En ambitiøs målsætning, konstaterer Alex Klinge, lektor og Equal Opportunities Officer på CBS.

"Det er lidt som at kaste sig ud fra timetervippet med bind fra øjnene. Det, vi skal til nu, er at fremskrive data i forhold til den forventede udskiftning, så vi kan se, hvor stor en andel af nyansættelserne der skal være kvinder, for at vi kan nå det", siger han.

Kan I risikere at stå om fem år og være tvunget til kun at ansætte kvindelige professorer?

"Det er jo der, vi helst ikke skal lande".

TAP også på dagsordenen

I forhold til lektorer og adjunkter ligger CBS allerede tæt på 40/60-målsætningen. Men det er ikke kun på VIP-området, der skal være lige fordeling af mænd og kvinder. Målsætningen gælder også det teknisk-administrative personale.

"Det er lidt et overset fænomen, men TAP-området er voldsomt kønsopdelt. Næsten alle, der sidder i en HK-sekretærfunktion, er kvinder. Så er det mere blandet på mellemliderposterne. Så ofte har du en masse kvinder, der ledes af en mand. Det omvendte gælder så teknikkerne, der ofte kun er mænd. Det giver desværre en skævvridning i forhold til arbejdsmiljøet og også i forhold til at få andre perspektiver i opgaveløsningen", siger Alex Klinge.

CBS har som flere andre universiteter valgt at lægge meget fokus på uddannelse af lederne.

"Lederne står centralt med hensyn til personalesammensætningen, men de står også med ansvar for kulturen i organisationen – hvor vigtigt er det her, og hvad bør vi gøre? Men vi er nødt til at arbejde med at skabe bevidsthed helt bredt. Alle medarbejdere har en aktie i at være bevidst om, hvad det er for problemstillinger, vi står med her". ■

Nye tæsk til KU i huslejesagen

Der bliver ingen huslejereduktion til KU, selv om priserne ligger over markedsniveauet, har en voldgiftsret fastslået. DF vil have SEA-ordningen op til politisk diskussion.

KU har måttet lide endnu et nederlag i striden om universitetets store huslejeudgifter. En statslig voldgift har afgjort, at Bygningsstyrelsen ikke har taget for meget i husleje for de bygninger, som KU bor i. Dermed er KU stadig fastlåst i en situation, hvor man på grund af SEA-ordningen er tvunget til at leje bygninger af staten i stedet for at eje dem, og hvor man må finde sig i en husleje, der er højere end på det private ejendomsmarked.

“Retten har slået det fast: KU og andre universiteter i SEA-ordningen kan ikke gøre andet end at betale, uanset om det svarer til lejen i det omkringliggende ejendomsmarked eller ej”, konstaterer Uffe Gebauer Thomsen, vicedirektør i Campus Service ved KU.

KU anlagde sagen i 2018, fordi man vurderede, at huslejen, man betalte, lå langt over almindelig markedspris for tilsvarende lokaler. Derfor krævede man en reduktion af huslejen på godt en tredjedel – lidt over 67 millioner kroner om året. Havde man fået medhold af retten, ville det have medført en tilbagebetaling på 300 millioner kroner og tilsvarende store besparelser i fremtiden.

Højt afkastkrav

Når huslejeniveauet ikke følger markedspriserne, skyldes det blandt andet et afkastkrav, som Bygningsstyrelsen ifølge finansloven skal have på sin udlejningsvirksomhed. Afkastkravet var 7 procent frem til 2020, hvor det blev reduceret til 5,5 procent. Men den forrentning ligger milevidt over det generelle markedsrenteniveau, pegede KU på i voldgiftsretten.

Bygningsstyrelsen mente omvendt,

Øster Voldgade 5-7, der huser Geologisk Museum, er et af i alt fem af KU's lejemål, som har været udskilt til særskilt prøvelse i forbindelse med statslig voldgift, som har afgjort, at Bygningsstyrelsen ikke har taget for meget i husleje af KU. Kunstneren Per Kirkeby har udsmykket rotunden på museet.

at SEA-ordningen ikke giver mulighed for individuel reduktion af vilkårene, medmindre der er tale om en “åbenbar urimelig” situation, og det er en rente på 5,5 procent ikke med tanke på den store udlejerrisiko, der er ved disse helt særlige universitetsbygninger.

Det gav voldgiftsretten medhold i. “Voldgiftskendelsen bekræfter, at Bygningsstyrelsen har opkrævet leje korrekt efter de regler, som er fastlagt af Folketinget. Jeg håber, at Københavns Universitet nu anerkender, at Bygningsstyrelsen administrerer korrekt”, var reaktionen fra vicedirektør i Bygningsstyrelsen Kristian Lyk-Jensen ifølge en pressemeddelelse.

Uffe Gebauer Thomsen er ærgerlig over afgørelsen.

“KU tager selvfølgelig kendelsen til efterretning og er enig med Bygningsstyrelsen i, at det nu er fastslået, at Folketinget beslutter, hvilke vilkår KU skal have, og hvad universitetet skal betale i husleje. Det ændrer ikke på, at det forringer KU's konkurrencesituation i forhold til at udvikle ny viden og uddanne dygtige studerende”, siger han.

Politisk drøftelse

Men sagen om universiteternes husleje stopper ikke her, hvis det står til Jens Henrik Thulesen Dahl, forskningsordfører for Dansk Folkeparti.

“Den juridiske del af sagen er afsluttet. Men helt basalt har vi brug for en diskussion af, hvad det er for noget husleje, og hvordan det skal styres. Også fordi der er så forskellige vilkår, forhold og rammer for de forskellige institutioner. Det er lige fra fuldstændigt selveje til ingen selveje. Og det gør jo selvfølgelig en forskel”, siger Jens Henrik Thulesen Dahl, der mener, at selve SEA-ordningen bør drøftes politisk.

Sideløbende med spørgsmålet om KU's generelle huslejeniveau har der været stor offentlig bevågenhed om Niels Bohr-bygningen, som ender med at blive langt dyrere end planlagt, hvilket igen vil belaste den omkostningsbestemte husleje, KU hænger på.

Jens Henrik Thulesen Dahl vil bruge skandalen om Niels Bohr-byggeriet som afsæt til en generel diskussion om SEA-ordningen.

“Der er mange elementer i sagen om Niels Bohr-bygningen, men en del af den handler om, hvilken husleje KU i sidste ende skal betale for bygningen. Og det hænger sammen med spørgsmålet om, hvordan man fastsætter huslejen for de bygninger, universiteterne skal leje. Den diskussion vil jeg i hvert fald tage op, og så håber jeg, andre er med på den”. ■

50 MEST CITEREDE

2.934

394

577

2.

676

272

Corona gjorde forskere til mediekendisser ved et tilfælde

Flere forskere, der aldrig tidligere var blevet kontaktet af en journalist, er blandt mediernes foretrukne ekspertkilder i 2021, viser en top-50-opgørelse udarbejdet af Infomedia for Forskerforum og DM Akademikerbladet. Covid-19-virusen har vendt fuldstændig op og ned på medie billedet.

En lektor med tanker om at gå på pension, og som elsker at nørde med teoretisk matematik. Det lyder måske ikke umiddelbart som den perfekte opskrift på en populær ekspertkilde i de danske medier, men det er ikke desto mindre tilfældet.

68-årige Viggo Andreasen, lektor ved Institut for Naturvidenskab og Miljø på Roskilde Universitet, blev med 2.934 citater årets mest anvendte forsker i medierne i 2021, viser en opgørelse udarbejdet af Infomedia for Forskerforum og DM Akademikerbladet. Det svarer til, at han optrådte som ekspertkilde mere end otte gange dagligt i hele 2021.

Viggo Andreasen bliver godt nok overgået af både Sundhedsstyrelsens direktør Søren Brostrøm og Henrik Ullum, direktør for Statens Serum Institut, på henholdsvis første- og andenpladsen, men Forskerforum har valgt at udelade eksperter fra offentlige myndigheder, interesseorganisationer og udenlandske organisationer som

eksempelvis WHO fra listen og kun medtage forskere ved universiteterne og øvrige offentlige forskningsinstitutioner samt hospitalslæger, hvis de har titel af klinisk professor.

De første 13 forskere i top-50 med undtagelse af Michael Bang Petersen fra samfundsvidenskab har en sundhedsfaglig baggrund inden for bl.a. virologi og epidemiologi, så Covid-19-pandemien har tydeligvis vendt op og ned på medie billedet, og forskere, der før levede en stille tilværelse, er pludselig blev støvet af og sat frem på forreste hylde.

Første opkald i 36 år

Fælles for dem alle er, at de fortæller, at de ikke har haft et ønske om at blive mediekendisser og ej heller har opsøgt omtalen.

Viggo Andreasen havde fx i sin 36 år lange karriere aldrig talt med en journalist om sit arbejde, da telefonen på RUC begyndte at ringe i februar 2020.

I starten var det kun et par opkald om ugen, men i løbet af 2021 gik det lettere amok, og han taler nu med flere forskellige medier i timevis hver dag.

“Jeg svarer alle, der kontakter mig, hvis det overhovedet er muligt. Om morgenen er det typisk radiostationer, der har bud efter en analyse. I løbet af formiddagen ringer aviserne og nyhedsbureauerne for en kommentar – og ofte bliver jeg også interviewet til tv om aftenen”, siger Viggo Andreasen.

Han fortæller, at det aldrig har været en ambition for ham at blive mediekendisser, og i starten var det virkelig svært for ham at skulle optræde offentligt, da han ikke har fået medietræning.

Han har haft overvejelser om at gå på deltid og havde planlagt delpension i en nær fremtid, men det pustede til den faglige ild, at nogle uden for universitetet pludselig interesserede sig for hans arbejde.

“Jeg har forsket på statens regning hele mit liv, arbejdet med matematiske modeller for sygdomsudvikling siden midt-80'erne og specialiseret mig helt præcis i infektionssygdomme med flere varianter. Jeg har en særlig viden om, hvordan den pandemi, vi står midt i, udvikler sig – og det forpligter”, mener Viggo Andreasen.

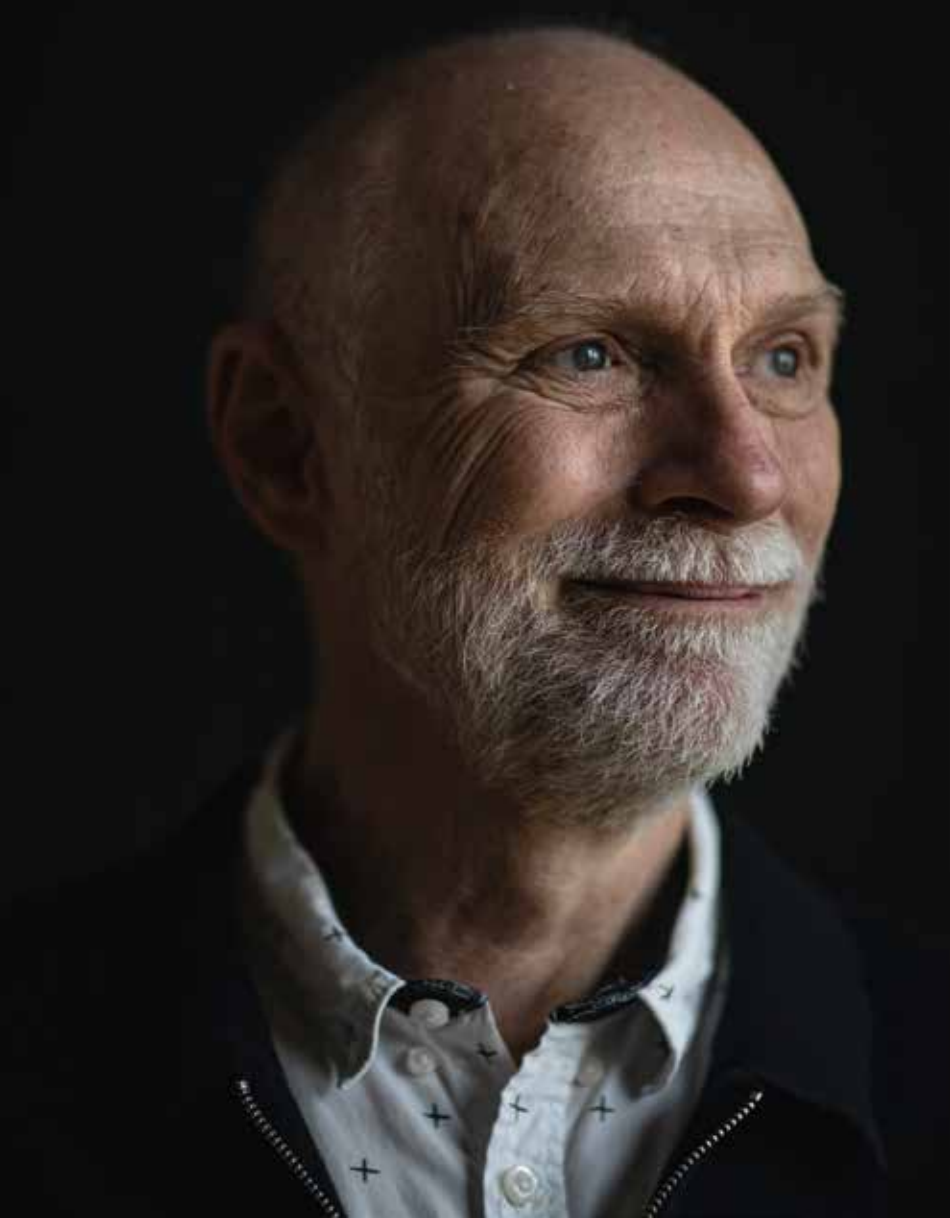
“Det er et fuldtidsarbejde”

Den højest placerede kvinde i top-50 er professor i vaccinedesign på Københavns Universitet Camilla Foged, der er nummer 6 med 1.575 medicitater.

Hun siger, at det måske ikke er så overraskende, at hun er så højt placeret, da hun forsker i mRNA-vacciner, men det var alligevel et tilfælde, at journalisterne fik øjnene op for netop hende som ekspertkilde.

“Det startede med, at en journalist fra Weekendavisen havde læst en af mine forskningsartikler, som ligger open acces, og så rullede det ellers, efter at artiklen havde været i avisen. Covid er nærmest et fuldtidsjob, men jeg har jo også mit almindelige arbejde ved siden af. Jeg har undervisning, en forskningsgruppe at passe, og jeg rådgiver Sundhedsstyrelsen om vacciner”, siger hun.

Camilla Foged siger, at hun aldrig tidligere har optrådt i medierne, og hun har ikke gjort noget aktivt for at

få journalisterne til at ringe ved fx at stå på universitetets ekspertliste.

“Jeg har kastet mig ud i det med lukkede øjne, og jeg har skullet mærke efter, om jeg ville bruge tid på det, men det er sjovt og meningsfuldt, og det er en måde at betale samfundet tilbage på, da jeg har fået en lang uddannelse, og min løn bliver betalt af skattekrone. Jeg gør det først og fremmest, fordi jeg gerne vil bidrage til at få landet godt igennem krisen”, siger Camilla Foged og fortsætter:

“Det er et kæmpe arbejde fra morgen til aften, i ferier og weekender, så det er ikke noget, du kan blive ved med. Det har været intenst, men mine venner, kolleger og familie har støttet mig”.

To år på dagsordenen

Som nummer to på Forskerforums top-50-liste finder man professor i statskundskab på Aarhus Universitet Michael Bang Petersen med 2.927 medicitater i 2021.

Han fortæller, at han før har optrådt i medierne, men der ringede journalisterne en eller måske to dage, hvis det gik vildt for sig, inden de kastede sig over noget andet.

“Medier er eventdrevet. De interesserer sig for noget i en periode, hvor 20 journalister kan ringe og spørge om stort set det samme, og så går de videre til næste dagsorden, men forskellen med corona er, at pandemien har været konstant på dagsordenen i to år”, siger han.

Michael Bang Petersen mener, at det er vigtigt, at du er tilgængelig for journalisterne, hvis du som forsker vil meget i medierne, men det altafgørende er dit forskningsemne.

Han havde ikke tidligere beskæftiget sig med pandemier, men med politisk kommunikation, herunder i kriser. Ud fra den forskning havde han tidligt i krisen argumenteret for, at det er lige så vigtigt som smittetalene, at du har befolkningen med dig og har forståelse

for, hvorfor folk handler, som de gør. Han endte med at tage sig selv på ordet og gik meget hurtigt i gang med at indsamle data og stille dem til rådighed for offentligheden.

Det blev til HOPE-projektet, som analyserer data om danskernes adfærd under pandemien via sociale medier, spørgeskemaundersøgelser og interview.

“Det er unikt, hvor stor en opmærksomhed projektet har fået fra myndighederne og medierne. Jeg tror, at det hænger sammen med bredden i projektet, da vi har haft det store fiske-net ude og indsamlet masser af data om, hvad folk føler og tænker under en krise. Mit håb er, at vi har været med til at give borgerne en stemme i forbindelse med håndteringen af pandemien”, siger Michael Bang Petersen.

Mange vil ikke stille op

Frederik Waage, der er professor i forfatnings- og forvaltningsret på Syddansk Universitet, er med en placering som nummer 14 med 987 citater den højest placerede, der ikke forsker i et emne, der direkte relaterer sig til Covid-19-pandemien.

Han vurderer, at der har været to store sager sidste år, som han har udtalt sig hyppigt om i medierne.

Den ene er rigsretten mod Inger Støjberg, og den anden er nedslagtningen af samtlige mink i Danmark som følge af frygten for coronasmitte og mutationer, så selv en forvaltningsrets-ekspert er påvirket af pandemien.

Ifølge Frederik Waage er mange af hans kolleger tilbageholdende med at udtale sig til pressen, og det er en af grundene til, at journalister går til ham, fordi han rent faktisk er

→ tilgængelig. Desuden er en professor-titel åbenbart vigtig for journalister. Antallet af henvendelser steg i hvert fald kraftigt, da titlen var i hus, mens det ikke havde nogen effekt, da han fik sin doktorgrad, selvom det var en større akademisk bedrift, mener han.

“Jeg synes sådan set, at det er ærefuldt at blive spurgt. Hvis TV Avisen spørger, om de må optage et interview inden for mit område, finder jeg det næsten arrogant at sige nej, selvom jeg har forståelse for, at andre af mine gode kolleger har det på en anden måde med medierne. Mange juridiske forskere er slet ikke glade for at stå frem. Det tror jeg, der er flere grunde til. Der er pres på, når man er i medierne, og der er en voldsom kontrast mellem det stille liv på universitetet og jinglerne på TV 2-News. Og jo mere politisk et spørgsmål er, jo mere personlige bliver angrebene også på forskeren som person”, siger Frederik Waage. Han tilføjer, at han også tror, at det har en betydning for journalister, at han svarer kort og præcist på det, han bliver spurgt om, og at han er effektiv.

“Jeg prøver at håndtere sagen, med det samme jeg får et spørgsmål fra en journalist. Det gør jeg for min egen skyld, fordi det forstyrrer min forskningstid, hvis jeg skal lukke undersøgelsen af et spørgsmål ned og op igen mange timer senere. Det passer heller ikke til måden, medierne arbejder på, hvis der går 2-3 dage, inden jeg svarer. Jeg slår det op i loven og fagbøgerne, er parat til et hurtigt citattjek, og så er det overstået”, siger han.

Viggo Andreasen har nu lagt alle planer om at gå på pension på hylden. Ikke for at fastholde positionen som Danmarks mest citerede universitetsforsker, men fordi de kommende år rent ud sagt bliver så “skidespændende” set fra en matematisk epidemiologs synspunkt.

“Som teoretiker har jeg gået til tørsvømning i hele min karriere. Tænk, at jeg i min levetid skulle opleve at se alle teorierne blive afprøvet i praksis. Jeg satser på, at en anden til næste år har overtaget pladsen som den mest citerede universitetsforsker – men pandemien slipper jeg ikke. Det bliver simpelthen for interessant”, siger han. ■

4 ud af de 50 mest citerede forskere er kvinder

Mediernes brug af ekspertkilder er mildest talt kønsskæv, viser liste med de 50 mest benyttede ekspertkilder i 2021.

4 kvinder og 46 mænd. Det er kønsfordelingen på listen over de 50 mest citerede ekspertkilder i 2021, som Infomedia har udarbejdet for Forskerforum og DM Akademikerbladet.

Camilla Foged, professor i vaccinedesign på KU, er nummer 6, Lone Simonsen, professor i epidemiologi på RUC, nummer 21, Nana Wesley Hansen, lektor og arbejdsmarkedsforsker på KU, nummer 28, og Karina Kosiara-Pedersen, lektor og valgforsker på KU, har sneget sig med som nummer 50, men ellers består listen af lutter mænd.

Camilla Foged, den højest placerede kvinde, understreger, at hun ikke har oplevet diskrimination fra mediernes side.

Hun siger, at inden hun blev udnævnt til professor i 2018, var hun aldrig blevet kontaktet af en journalist. Hun oplever, at det er lettere at komme i medierne med en professortitel, og da blot 23 pct. af professorerne på de danske universiteter er kvinder, er det formentlig en af årsagerne til, at mændene dominerer ekspertlisten.

“Jeg mener, at det er vigtigt at have forskellige eksperttyper i medierne, herunder både mandlige og kvindelige, da vi siger tingene på forskellige måder. Det gør en forskel, om det er en kvinde eller en 60-årig mandlig læge med gråt hår, der udtaler sig. Diversitet er godt, og jeg er glad, hvis jeg kan inspirere andre kvindelige forskere til at stå frem og formidle deres viden”, siger Camilla Foged.

Undskyldninger holder ikke

Hanne Jørndrup, der er lektor på RUC, hvor hun har forsket i mediernes kildebrug, siger, at medierne i forbindelse med pandemien har drevet rovdrift på de samme epidemiologer og læger, og at der kunne være andre kilder, herunder kvinder, som de ikke har tænkt på.

Hun understreger, at hun ikke har kendskab til, om epidemiologi og virologi er forskningsområder, som er domineret af mænd, men der er masser af andre eksempler på, at man har undskyldt en skæv kønsfordeling med, at der ikke var kvinder inden for et forskningsområde, og når man tjekker efter, er det ikke tilfældet, fx inden for økonomi.

“Mediernes overbevisning om, hvem der er de ypperste eksperter inden for et forskningsfelt, stemmer ikke altid overens med virkeligheden”, siger hun.

Hanne Jørndrup henviser til en optælling, som Forskerforum foretog i 2021, der viste, at universiteterne i mere end to ud af tre tilfælde henviser til en mandlig ekspert på deres ekspertlister, som journalister kan benytte til at finde den rette ekspert inden for aktuelle temaer som kommunalvalg, amerikansk politik osv. SDU henviste bl.a. til en mandlig professor emeritus som ekspert i kulturpolitik i kommuner og regioner, mens de to kvindelige professorer på SDU, som forsker i emnet, ikke var blevet spurgt, om de vil optræde på ekspertlisten.

En anden undskyldning for, at skævvridningen opstår, som hun ofte hører fra redaktører og journalister, er, at kvindelige forskere er mere tilbageholdende og oftere siger nej til at stille op.

Der mangler dog forskningsmæssigt belæg for den påstand, for begge køn siger nej lige ofte, men for hver kvindelig ekspert, der bliver inviteret til at udtale sig, har medierne spurgt tre mænd, forklarer Hanne Jørndrup. Hun tilføjer, at en medvirkende forklaring på, at så få kvinder optræder som ekspertkilder, kunne være, at kvinder oftere bliver truet og udskammet på sociale medier, når de udtrykker deres mening i medierne. ■

Medieforsker: Journalister bruger forskere som spåmænd og spåkoner

Der er meget at rose forskerne og medierne for i forbindelse med coronakrisen, men der er også eksempler på eksperter, der har ladet sig presse til at svare på spørgsmål, som de ikke havde den nødvendige faglige viden til at besvare, siger medieforsker.

Generelt har mediedækningen været ansvarlig og nuanceret, og medierne har fungeret som et vigtigt bindeled mellem forskerne og befolkningen under coronakrisen, mener Ulrik Haagerup, grundlægger og direktør for Constructive Institute.

Det er et uafhængigt center placeret på Aarhus Universitet, der har til formål at gøre den globale nyhedskultur mere konstruktiv med Danmark som foregangsland. “Der er meget at rose og takke forskerne for, fordi de har stillet sig til rådighed med en vigtig faglig viden, men der er også eksempler på forskere, der har pakket deres holdninger ind som ekspertviden”, siger Ulrik Haagerup. Instituttet har fulgt det danske medie billede under coronakrisen, herunder hvem der er blevet brugt som ekspertkilder, hvad de er eksperter i, og om de udtalte sig om emner, der ligger inden for deres ekspertise, eller om det i højere grad var “synsninger” og personlige holdninger, de udtrykte.

“Jeg kan sagtens forstå, at en forsker kan komme til at svare, hvis en journalist spørger, om vedkommende er bekymret. Generelt har eksperterne gjort det meget godt og har undgået at krydse grænsen mellem at levere faktisk viden og komme med holdninger til, hvad politikerne burde beslutte”, siger Ulrik Haagerup, der dog mener, at der til tider har været for meget fodboldkamp over dækningen, hvor smittetallene var målscoren, og har en opfordring til forskere og journalister:

“Vi journalister skal blive bedre til at spørge forskere: “Er det her noget, du ved på baggrund af din eller andres forskning, eller er det bare noget, du synes?” Og så skal vi passe på med at vælge såkaldte eksperter som kilder, primært fordi de tager telefonen. Det afgørende er jo, hvad de er eksperter i. Ikke at de har en akademisk titel, der

kan give tilsyneladende troværdighed til historien. Og forskere skal gerne blive ved med at turde stille deres faglighed til rådighed for offentligheden og huske at deklarerer, når de blot udtaler sig som almindelige samfundsborgere”, siger Ulrik Haagerup.

Ekspertkilder har fyldt mere

Hanne Jørndrup, lektor på RUC, hvor hun har forsket i mediernes kildebrug, siger, at det er påfaldende hvor stor en del af mediedækningen der har handlet om corona det seneste år, og hvor stor en del af kilderne i nyhedsartiklerne der har været ekspertkilder.

Normalt udgør ekspertkilder kun cirka 15 pct. af kilderne i nyhedshistorier, men vi er blevet dus med mange eksperter under coronapandemien.

Hun mener, at det ikke kun handler om ekspertise og titel, når journalisterne vælger, hvilke forskere de vil bruge som eksperter, men også om vedkommende kan levere hurtigt, præcist og på mediernes præmisser. Når de har fundet nogle, som kan levere varen, som de kender godt, har medierne en tendens til at benytte den samme håndfuld igen og igen, siger hun.

“Journalister bruger eksperter som spåmænd og spåkoner, og det er derfor ret begrænset, hvad en ekspert kan bruges til, hvis han eller hun kun vil svare på baggrund af sin egen forskning. Den gode medieekspert står hele tiden klar til at kommentere på verserende sager”, siger Hanne Jørndrup

Fem forskertyper

Gitte Gravengaard, der er lektor på KU, har skrevet bogen “Forskningskommunikation” i samarbejde med kommunikationsrådgiveren Anders Monrad Rendtorff. I bogen opstiller de fem forskertyper, der optræder i medierne. Den ene yderpol er den tilbageholdende forsker, der sjældent udtaler sig og

hellere vil fokusere på sin forskning og undervisning. Modpolen er forskeren, der optræder som en samfundsdebattør, der udtaler sig om en række forskellige emner i medierne – både inden og uden for sit faglige område. Imellem de to findes forskertypen, der optræder som individuel fagekspert og kun udtaler sig om sin egen forskning, forskeren, der ser sig som en faglig ekspert, der fremlægger forskningsbaseret viden uden at tage stilling, og forskeren, der optræder i medierne som en faglig ekspert med en mening, og som tager stilling, vurderer og giver anvisninger.

Gitte Gravengaard vurderer, at mange forskere som følge af omstændighederne i forbindelse med coronapandemien har været tvunget til at gå fra at være rent faglige eksperter til at være faglige eksperter med en mening i medierne.

“Forskerne har stået i en vanskelig situation, fordi corona er en ny sygdom, der mangler viden om. De har skullet beslutte, om de vil sige noget i medierne, selvom det ikke er undersøgt. Hvis de ikke havde villet sige noget som helst, havde vi som samfund stået i en umulig situation”, siger hun.

Gitte Gravengaards bedste råd til forskere er altid at overveje grundigt, inden de begynder at tale med journalister, hvilken type de vil være, og klart sige, hvad der er faglig viden, og hvad der er et kvalificeret gæt. ■

TOP 50

NR.	NAVN	TITEL	CITATER I 2021
	Viggo Andreasen	Lektor i matematik og fysik og naturvidenskab og miljø, Roskilde Universitet	2.934
	Michael Bang Petersen	Professor, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet	2.927
	Allan Randrup Thomsen	Professor i eksperimentel virologi, Københavns Universitet	2.708
	Hans Jørn Kolmos	Professor i klinisk mikrobiologi, Syddansk Universitet	2.399
	Eskild Petersen	Professor Emeritus of Infectious Diseases, Institute for Clinical Medicine og Aarhus Universitet	2.263
	Camilla Foged	Vaccine Design and Delivery at Department of Pharmacy (UCPH)	1.575
	Jens Lundgren	Professor i infektionssygdomme, Rigshospitalet og Københavns Universitet	1.574
	Lars Østergaard	Forsker i sygdomme og immunitet, Aarhus Universitet	1.504
	Christian Wejse	Lektor og afdelingslæge, Aarhus Universitet	1.445
	Henrik Nielsen	Overlæge, Aalborg Universitet	1.355
	Søren Riis Paludan	Professor i molekylær virologi og immunologi, Aarhus Universitet	1.331
	Jan Pravsgaard Christensen	Professor, Immunology, Københavns Universitet	1.190
	Jakob Kjellberg	Professor i sundhedsøkonomi, VIVE	1110
	Frederik Waage	Professor i forfatnings- og forvaltningsret, Syddansk Universitet	987
	Roger Buch	Ph.d. i statskundskab, forskningslektor i samfundsfag, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole	1.022
	Jes Søgaard	Professor og Direktør for Cpop (demografi, aldring og folkesundhed) Syddansk Universitet	987
	Michael Svarer	Professor, Økonom, Aarhus Universitet	884
	Thorkild Sørensen	Professor emeritus i epidemiologi ved Københavns Universitet	790
	Kasper Karmark Iversen	Overlæge, dr. med. og klinisk lektor på Herlev og Gentofte Hospital og klinisk professor på Københavns Universitet	745
	Peter Viggo Jakobsen	Ph.d. i international politik og lektor ved Institut for Strategi og Krigsstudier, Forsvarsakademiet	723
	Lone Simonsen	Epidemiolog, Roskilde Universitet	703
	Per Nikolaj Bukh	Professor i økonomistyring, Aalborg Universitet	676
	Kjeld Møller Pedersen	Økonom og Professor ved Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi på Syddansk Universitet	668
	Sten Bønsing	Fagansvarlig for forvaltningsret, Aalborg Universitet	650
	Flemming Konradsen	Professor i global miljø sundhed og leder af School of Global Health ved Københavns Universitet	647
	Kasper Møller Hansen	Valgforsker og professor ved Institut for Statskundskab på Københavns Universitet	642
	Flemming Splidsboel	Forskningskoordinator, Seniorforsker, DIIS	602
	Nana Wesley Hansen	Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier på Sociologisk Institut, Københavns Universitet	577
	Jørn Vestergaard	Professor i strafferet ved Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet	517
	Anders Fomsgaard	Overlæge og virusforsker på Statens Serum Institut, Professor i virologi på Syddansk Universitet	514
	Laust Høgedahl	Associate Professor hos Department of Politics & Society, Aalborg Universitet	498
	Bent Greve	Velfærds-, skatte- og arbejdsmarkedsforsker og Professor ved Roskilde Universitet	495

NR.	NAVN	TITEL	CITATER I 2021
33	Rune Stubager	Professor, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet	493
34	Brian Vad Mathiesen	Professor i vedvarende energi, Aalborg Universitet	445
35	Albert Gjedde	Professor emeritus i neurobiologi og farmakologi Københavns Universitet	424
36	Jesper Rangvid	Økonom, Copenhagen Business School	417
37	Torben Mogensen	Speciallæge i anæstesi og intensiv terapi, Lungeforeningen og Lanzhou University, Kina	401
38	John Leif Jørgensen	Professor and Head of Measurement and Instrumentation, National Space Institute, Dansk Teknisk Universitet	394
39	Lars Hovbakke Sørensen	Historiker, Professionshøjskolen Absalon	394
40	Jørgen E. Olesen	Leder ved Institut for Agroøkologi ved Aarhus Universitet	387
41	Troels Petersen	Lektor i fysik på Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet	371
42	Ulrik Kjær	Professor, Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet	348
43	Michael Götze	Professor i forvaltningsret, Københavns Universitet	311
44	Thomas Benfield	Professor og forsker i infektionssygdomme, Hvidovre hospital og Københavns Universitet	304
45	Mogens Fosgerau	Professor, Københavns universitet	300
46	Niels Bjerre-Poulsen	Ph.d. i amerikansk historie, Syddansk Universitet	295
47	Rasmus Ejrnæs	Seniorforsker på Institut for Ecoscience – biodiversitet ved Aarhus Universitet	281
48	Torben M. Andersen	Økonom, Aarhus Universitet	272
49	Carl-Johan Dalgaard	Professor Råd i Økonomi ved Københavns Universitet, Formand for De Økonomiske	272
50	Karina Kosiara-Pedersen	Lektor, Institut for Statskundskab på Københavns Universitet	262

SÅDAN GJORDE VI:

Listen er udarbejdet for DM Akademikerbladet og Forskerforum af analytiker i Infomedia Sebastian Hall Skjød ud fra en søgning i Infomedias database efter eksperter, der blev citeret mest i danske medier (web, print, radio og tv) i 2021.

Infomedia har søgt på ordene ekspert, professor, forsker, seniorforsker, forskningschef, forskningsleder, institutleder, centerleder, lektor, adjunkt, rektor, dekan, ph.d., uddannelsesdirektør, uddannelseschef, uddannelsesleder, professionshøjskolerektor, museumsleder, arkæolog, overlæge, speciallæge, læge, styrelseschef, styrelsesdirektør, økonom og chef-økonom.

Dernæst har søgningen taget

højde for, at eksperttitlerne stod i nærheden af forskellige udsagnsord som oplyser, afdækker, erfarer, forklarer, fortæller, indrømmer, erkender, forsvarer, undersøger, svarer, siger, mener, fastslår, fortæller, ifølge m.fl.

Det betyder, at der er taget højde for, at personer kan optræde hyppigt i medierne uden at optræde i en ekspertrolle hver gang. Metoden bag citatoptællingen adskiller sig i 2021 lidt fra metoden, som blev brugt, da DM Akademikerbladet og Forskerforum første gang gennemførte undersøgelsen i 2020. Sidste års liste tog udgangspunkt i "mest omtalte eksperter", i år bygger listen på "de meste citerede og anvendte eksperter". Metoden er baseret på

søgestrengene, og artiklerne er ikke gennemgået manuelt, hvilket betyder, at der kan forekomme mindre unøjagtigheder i tallene.

Listen i Forskerforum adskiller sig fra DM Akademikerbladets liste, da Forskerforums redaktion har valgt kun at medtage ekspertkilder, der er forskere ved universiteterne og øvrige offentlige forskningsinstitutioner, samt hospitalslæger, der er kliniske professorer og derfor ud over at være specialeansvarlig overlæge eller ledende overlæge også har ansættelse ved et universitet.

Udeladt er eksperter fra udlandet, fra offentlige danske myndigheder og fra interesseorganisationer.

HUNDREDÅRSBRAGET I STILLEHAVET

Vulkaneksplosionen i øriget Tonga kunne høres 10.000 kilometer væk

Det er en skræmmende, men også fascinerende oplevelse, når Jorden spiller med sine kæmpekræfter.

Vulkanudbruddet i østaten Tonga i Stillehavet var sådan en opvisning. Eksplosionen fra Hunga Tonga, som vulkanen hedder, udløste en sky af aske, der tydeligt kunne ses fra rummet – næsten som en vorte på jordoverfladen.

Paddehatteskyen, der dannedes ved eksplosionen, havde ifølge NASA Earth Observatory en diameter på op til 500 kilometer. Efterfølgende blev der registreret askeskyer så højt som 39 kilometer oppe over Jordens overflade, hvilket er det højest registrerede nogensinde.

De tal gør det relevant at sammenligne udbruddet med udbruddet på Mount Pinatubo i Filippinerne i 1991, der regnes som et af historiens største. Det udbrud skabte også en sky med en diameter på 500 kilometer, og i alt blev 5 kubikkilometer materiale sprøjtet ud i atmosfæren fra Mount Pinatubo.

Hunga Tonga-udbruddet gik hele verden rundt – i mere end én forstand. Eksplosionen skabte en trykbølge, der med lydets hastighed spredte sig ud over hele jordkloden. I Europa kunne det registreres med barometerstigninger på mellem 2 og 3 millibar. Også danske meteorologer meldte om udsving.

Men det mest fantastiske er braget.

Iris Caldentey bor i byen Palmer i Alaska. Hun fortæller til mediet Alaska Public, hvordan hun og hendes børn lørdag morgen lå og sov fredeligt, da hun vågnede af nogle høje, mærkelige lyde.

“Det er, som jeg forestiller mig, at Pearl Harbour har lydt – bum, bum, bum – det var intenst”, siger hun.

Forskeren Ken Macpherson fra Wilson Alaska Technical Center beskæftiger sig med centerets lyttestationer, som også registrerede udbruddet. Men lytteapparaterne er indstillet til at registrere lavfrekvente lydbølger, som ikke kan høres af det menneskelige øre. De hørbare frekvenser kan normalt ikke sprede sig over store afstande.

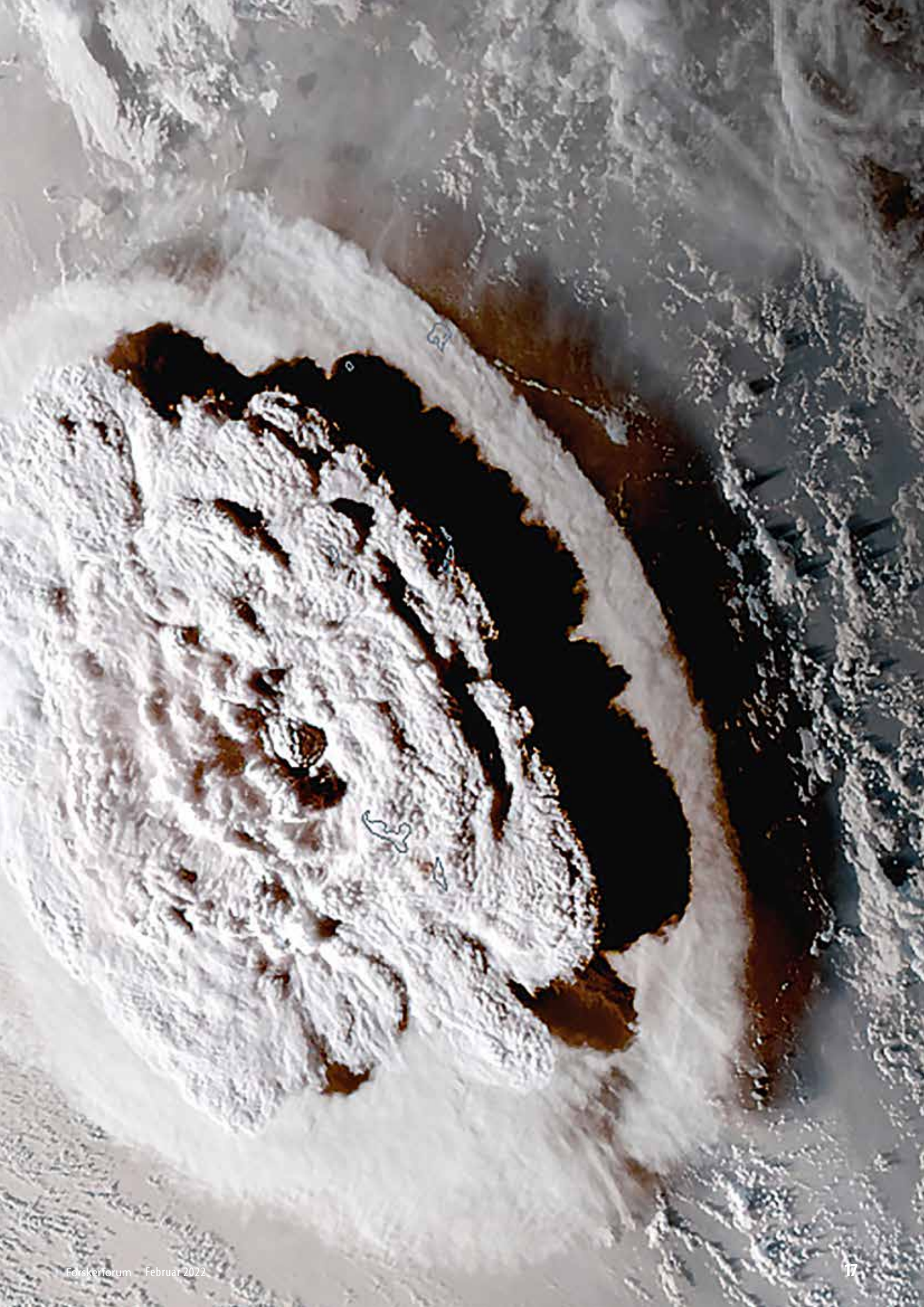
“Men det ser ud til, at Tonga-eksplosionen var så voldsom, at selv hørbare, højfrekvente signaler har bevæget sig næsten 10.000 kilometer og er blevet hørt ud over store dele af staten”, siger han til Alaska Public.

Ifølge målingerne toppede lydbølgerne i Alaska lørdag morgen omkring 4.30, og det passer med rapporterne fra personer, der fortæller at have hørt lydene.

“Jeg må være ærlig og sige, at jeg først var lidt skeptisk, da jeg hørte om rapporteringerne. Men det passer med tidspunktet, og alt i alt ser det ud til, at braget faktisk kunne høres i Alaska, hvilket jo er helt vildt”, siger Ken Macpherson.

I betragtning af Hunga Tonga-udbruddets voldsomhed er det næsten mirakuløst, at der kun er rapporteret ganske få tab af menneskeliv. I Tonga meldtes tre personer at være døde, mens to i Peru er omkommet på grund af den efterfølgende tsunami, som påvirkede kysterne i Stillehavet, Japan, Alaska og Sydamerika. ■

AAU-ledelsen mørklagde udflytningsplan for medarbejderne

Modsat flere andre universiteter har ledelsen på Aalborg Universitet hemmeligholdt sin udflytningsplan for medarbejderne, indtil planen skulle afleveres til ministeriet. Det kom derfor som et chok, at samtlige humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser skal nedlægges på campus i København. Typisk for en lukket ledelse, der ikke tør høre medarbejdernes input, lyder kritikken. Prorektor svarer, at processen er kørt fortroligt for ikke at gøre medarbejderne urolige.

Det detonerede som en bombe i hovedet på de ansatte på Aalborg Universitet (AAU), da universitetsledelsen den 12. januar meldte ud i offentligheden, at 18 uddannelser og 768 studiepladser skal nedlægges fortrinsvis på campus i København, hvor alle humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser forsvinder som følge af regeringens udflytningsplan, der kræver, at universiteterne skærer optaget med op til 10 procent i de fire største byer.

Stine Ejsing-Duun, der er lektor og underviser i kommunikation – it og læringsdesign på tre uddannelser, siger, at det er en kæmpe sorg, overraskelse og skuffelse, fordi det er et succesfuldt studiemiljø, som det har taget mange år at bygge op, der nu ødelægges.

“Jeg havde virkelig ikke set det komme, fordi beskæftigelsestallene er pæne, dimittenderne kommer hurtigt i arbejde, og vi har formået at skabe et succesfuldt forskningsmiljø og studiemiljø med høj tilfredshed blandt de studerende”, siger Stine Ejsing-Duun.

Lektor Maja Lundemark Andersen, der er studienævnsforkvinde på kandidatuddannelsen i socialt arbejde, der også skal lukkes i København, siger, at hun ikke var blevet informeret eller har haft mulighed for at blive hørt.

“Ingen af os tæt på uddannelsen har været vidende om, at denne proces var i gang. Jeg var ikke informeret eller på nogen måde adviseret før dagen, hvor de lod bomben springe. Vi er meget chokerede og bekymrede over, at 2/3 af studiepladserne på den eneste kandidatuddannelse i socialt arbejde i Danmark nu forsvinder”, siger hun.

Ifølge Maja Lundemark Andersen er 65 pct. af uddannelsens studerende indskrevet i København og resten i Aalborg, så lukningen kan ikke undgå at få store konsekvenser for aftagerne, da der er efterspørgsel efter de færdiguddannede kandidater, men det får også betydning for forskningen, idet forskning og uddannelse hænger uløseligt sammen, specielt på AAU, hvor de benytter problembaseret læring.

“Vi er stærkt bekymrede for at miste vores position som et førende forskningsmiljø i Norden”, siger hun og tilføjer, at regeringens udflytningskrav har fået AAU's ledelse til at træffe en uhensigtsmæssig og uforsvarlig strategisk beslutning uden at høre medarbejderne først.

Kun otte vidste besked

Prorektor Anne Marie Kanstrup siger, at udflytningsplanen ikke er en opgave, AAU har ønsket, og at hun sagtens kan sætte sig ind i, at det ikke er en rar nyhed pludselig at få, men at ledelsen har valgt at køre processen i fortrolighed af hensyn til medarbejderne for at undgå usikkerhed og rygter.

Frederik Hertel, der er lektor og DM's tillidsrepræsentant (TR) på AAU, er derimod frustreret over hemmelighedskræmmeriet og peger på, at andre universiteter har haft en langt mere åben proces. Københavns Universitet offentliggjorde allerede sin udflytningsplan den 14. oktober sidste år, Copenhagen Business School den 12. november og Aarhus Universitet den 16. november. Siden har ansatte og studerende debatteret planerne livligt i offentligheden, og det er også på CBS lykkedes at få ændret elementer i planen.

På AAU derimod stemplede ledelsen Ifølge Frederik Hertel allerede udflytningsplanen som fortrolig i slutningen af november sidste år. Kun institut- og fakultetsledelserne har haft mulighed for at komme med input til, hvilke uddannelser der kan flyttes, og hvilke der bedst kan undværes.

“Et procespapir har været offentligt, men selve planen har slet ikke været diskuteret”, siger han.

Han tilføjer, at hovedsamarbejdsudvalget (HSU) blev informeret på et ekstraordinært møde i november, men de ansattes otte medlemmer fik samtidig besked på, at de ikke engang måtte informere de øvrige tillidsrepræsentanter på AAU om indholdet af planen.

“Det er et kæmpe demokratisk problem i forhold til at kvalitetssikre beslutningerne. Mine kolleger er jo afskåret fra at få indblik i og indflydelse på vigtige forandringer på deres arbejdsplads, når kun otte medlemmer af HSU ved besked”, siger Frederik Hertel.

Det fremgår ellers af AAU's hjemmeside, at “HSU gennem et højt gensidigt informationsniveau og løbende dialog skal fastlægge de overordnede rammer og retningslinjer for arbejds- og personaleforhold på Aalborg Universitet”, og så henviser man til “Samarbejdsaftalen – cirkulære om aftale om samarbejde og samarbejdsudvalg i staten” som grundlag for udvalgets arbejde.

I cirkulæret står der, at “Information skal gives så tidligt og med et så passende indhold, at der kan gennemføres en grundig drøftelse i samarbejdsudvalget, således at medarbejdernes synspunkter og forslag kan indgå

i grundlaget for ledelsens endelige beslutning”.

Proces mere åben i Aarhus

Olav W. Bertelsen, fælles-TR på Aarhus Universitet (AU), vurderer, at processen på AU har været væsentlig mere åben end i Aalborg, men også på AU blev medarbejderne og de studerende først involveret, efter at ledelsen havde meldt sit forslag til udflytningsplanen ud.

Den 10. november sidste år blev planen sendt til kommentering i samarbejdsudvalgene, og fagmiljøerne, hvor uddannelser blev foreslået lukket, blev orienteret.

“Det har været vigtigt for universitetsledelsen at orientere berørte medarbejdere, også selv om intet er vedtaget og dermed endeligt”, skriver rektor i en intern nyhed på AU.dk.

Efter kommenteringsfasen med medarbejdere og studerende blev planen drøftet i bestyrelsen og universitetsledelsen igen på baggrund af de indkomne kommentarer, og alle høringssvar blev offentliggjort.

“Man kan altid diskutere, hvornår i processen tingene skal være åbne, men det er foregået så åbent, som det er muligt på AU, når ledelsen samtidig forhandler med ministeriet. Jeg mener, at det er stærkt bekymrende og dybt besynderligt at give HSU-medlemmer mundkurv på, men det virker som AAU-classic at informere medarbejderne så lidt som muligt”, siger Olav W. Bertelsen.

Tillidskolleger udelukkes

Ifølge Frederik Hertel er problemet i Aalborg, at ledelsen og medarbejderrepræsentanter i HSU med undtagelse af ham selv i oktober sidste år sagde ja til et udkast til en procedure for brugen af fortrolighed, der giver formanden for udvalget, dvs. rektor, og medarbejdersiden repræsenteret ved næstformanden, som er fælles-TR'en, mulighed for at aftale, at et punkt på dagsordenen skal være hemmeligt, frem for at det blot erklæres for at være fortroligt af ledelsen.

Ifølge sagsnotatet kan det ske “i sjældne situationer, hvor drøftelsen for eksempel skal ske tidligt som led i en konkret proces, og derved inden det er klarlagt, om processen bliver en realitet”. Det kan være i forbindelse med afskedigelsesrunder eller større reorganiseringer.

Frederik Hertel er enig i, at der kan være tilfælde, hvor det kan være fornuftigt at aftale fortrolighed i en kortere periode, men problemet med aftalen er, at det udelukkende er op til formanden og næstformanden at beslutte, om et punkt skal være fortroligt, og at HSU-medlemmerne derefter ikke må drøfte sagen med andre TR-kolleger end TR-suppleanten og de andre udvalgsmedlemmer.

Sidstnævnte er Bendt Torpegaard Pedersen, lektor med speciale i arbejds- og organisationspsykologi og TR for Dansk Psykolog Forening, stærkt utilfreds med.

Dansk Psykolog Forening er nemlig en af de mindre fagforeninger, som ikke er repræsenteret i HSU, og dermed bliver de udelukket fra at have en stemme i forhold til vigtige spørgsmål, hvis et emne behandles fortroligt.

“At fortroligheden også skal gælde medarbejdernes tillidsrepræsentanter indbyrdes, er for mig at se dybt problematisk. Det er efter min bedste overbevisning en dårlig ide at diskutere tingene i en lille lukket kreds, fordi kvaliteten af beslutningerne bliver ringere uden en reel debat, da beslutningerne i for høj grad risikerer at understøtte ledelsens allerede eksisterende forudfattede opfattelser og meninger”, siger Bendt Torpegaard Pedersen.

Han siger, at han flere gange har påpeget, at for mange ting er fortrolige på AAU, og at det er et stigende problem.

“Jeg savner at få en ordentlig begrundelse for, at det er nødvendigt. Det virker, som om ledelsen ønsker, at tingene skal være fortrolige, indtil den har truffet beslutningen, og så er det jo for sent”, siger han.

Viden bedre end uvidenhed

Jesper Lindgaard Christensen, TR for Djøf på AAU og næstformand for HSU, siger, at han er enig i, at alt for meget har været fortroligt på AAU.

“Det har været en uskik på AAU at stemple det som fortroligt, så snart det lugter af noget kontroversielt. Når vi opponerer imod det, får vi at vide, at det er en fejl, men vi har fra medarbejderside længe efterspurgt en håndfast aftale om brug af fortrolighed og tavshedspligt for at komme det til livs”, siger han og nævner budgetudkast og fraværstatistikker som eksempler på punkter på dagsordenen, som

medarbejdersiden har oplevet være fortrolige uden grund.

Ifølge Jesper Lindgaard Christensen var det den store afskedigelsesrunde i 2019 og strategiændringer i starten af 2021, der var anledningen til, at medarbejderrepræsentanterne i HSU ønskede at diskutere fortrolighed og brug af tavshedspligt med ledelsen. Samarbejdssekretariatet har været på besøg, og HR-afdelingen har udarbejdet et udkast til en politik som de har drøftet. HSU skal diskutere et nyt udkast på et kommende møde, så intet er besluttet, understreger han.

“Fortrolighed skal bruges så lidt som muligt, og kun når det er strengt nødvendigt. Der skal være en begrundelse, personkredsen, der er omfattet, skal være defineret, og det skal kun være i en begrænset periode. I praksis foregår det ved, at rektor og næstformanden, efter dialog med den øvrige del af medarbejdersiden, gennemgår dagsordenen for det kommende møde og beslutter, hvilke punkter der skal være fortrolige. Det synes vi er mere demokratisk, end at ledelsen beslutter det alene, og det er trods alt bedre at blive informeret i fortrolighed i HSU, end at vi slet ikke får noget at vide”, siger han og tilføjer, at det vil være vanskeligt at holde noget fortroligt med ca. 140 tillidsvalgte på AAU, hvis de også bliver informeret.

DM-konsulent: Ikke en god aftale

Charlotte Fog-Nielsen, konsulent i DM, vurderer, at det ikke er en god aftale, som flertallet fra medarbejdersiden har sagt ja til, fordi medlemmerne ikke kan diskutere sagerne med organisationerne, der ikke har sæde i HSU, når der først er aftalt fortrolighed.

“Det er superproblematisk, da ledelsen ikke kan pålægge medlemmerne en så vidtgående fortrolighed og samtidig overholde informationspligten. At inddrage de otte medlemmer af HSU er bestemt ikke at høre medarbejderne. Begrundelsen om, at det er af hensyn til medarbejderne, at ledelsen har hemmeligholdt udflytningsplanen, virker forkølet og opdigtet til lejligheden. De ansatte bliver altså ikke mindre nervøse af at blive holdt i uvidenhed, og når man afskærer det store flertal fra at komme med input, så lider tilliden til, at beslutningerne bliver truffet på et oplyst grundlag, et alvorligt knæk”, siger Charlotte Fog-Nielsen. ■

UNDERVISER:

Det giver ingen mening at lukke populære uddannelser med høj beskæftigelse

Stine Ejsing-Duun, der underviser på Aalborg Universitets campus i København, forstår ikke, hvorfor ledelsen vil lukke alle humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser i hovedstaden, da de er populære, og de nyuddannede kommer hurtigt i job.

“Vi synes nok alle, at det er forkert, når det rammer os selv, men i dette tilfælde havde jeg virkelig ikke set det komme. Jeg forstår ikke, at uddannelserne skal lukkes, når de er blandt de mest søgte i Danmark, når beskæftigelsestillene er rigtig pæne, når vi har opbygget et vel-fungerende studie- og forskningsmiljø, og uddannelserne passer perfekt ind i Aalborg Universitets STEM-satsning”.

Sådan siger Stine Ejsing-Duun, der underviser i it på kandidaten i informationsvidenskab, bacheloren i kommunikation og digitale medier og kandidatgraden i læring, it og organisatorisk omstilling. Det er tre af de ti humanistiske uddannelser på AAU's campus i Københavns Sydhavn, som skal lukke som følge af universitetets udflytningsplan.

Hun siger, at det kom som et totalt chok, da hun vurderede, at de lå unt i svinget, fordi uddannelserne, hun underviser på, har succes med at kombinere humaniora med kompetencer fra STEM (science, technology, engineering og mathematics).

Netop muligheden for at kunne byde stærkt ind i forhold til STEM-agendaen og udøve missionsdrevet forskning, der kommer med løsninger på verdens problemer, var et af rektor Per Michael Johansens væsentligste argumenter for at sammenlægge Det Humanistiske Fakultet (HUM) og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet (SAMF) i et nyt kæmpe SSH Fakultet i 2021.

I et læserbrev i Altinget skriver han allerede i 2018, at det er afgørende for vores evne til at mestre den teknologiske udvikling og vurdere de etiske, moralske og sociale implikationer af fremtidens teknologier, at også humanister og samfundsvidenskabelige kandidater uddannes med kompetencer inden for STEM som eksempelvis it.

Passer perfekt til strategien

“Det, vi underviser i, passer perfekt i forhold til AAU's STEM-strategi”, siger Stine Ejsing-Duun og påpeger, at de nyuddannede kandidater får gode karakterer og hurtigt finder beskæftigelse, der er relevant for deres uddannelse.

Flere alumner har skrevet til hende, at det er uforståeligt og meningsløst, i forbindelse med nyheden om at uddannelsen skal lukkes. De er alle kommet i job og arbejder med det, de er uddannet til, i virksomheder som Ørsted, NNIT, Nordea og IBM.

Hun bliver også kontaktet af de nuværende studerende, der er glade for deres uddannelse, men de frygter, at det vil devaluere værdien af deres eksamen hos arbejdsgiverne, at den skal lukke.

Ifølge Stine Ejsing-Duun har de lige haft en række eksamener, hvor de studerende har præsenteret deres projekter udviklet i samarbejde med eksterne parter. I et af projekterne udvikler og undersøger de studerende i samarbejde med en kommerciel virksomhed brugen af Conversational AI (kunstig intelligens) i sygeplejeuddannelsen.

Et andet eksamensprojekt undersøger, hvordan man sikrer, at brugerfladen giver mening for ældre medborgere, så de kan bruge informationsteknologien, og i et tredje projekt har de studerende udviklet et undervisningsforløb til udskoling, hvor de arbejder med machinelearning og kritisk forståelse af algoritmer og bias i data.

“Lukningen er en spand koldt vand i hovedet. Jeg savner at se konkrete tiltag, der viser, at humaniora er så vigtig for STEM, som rektor har meldt ud tidligere, men vi er her og er klar til at byde ind”, siger hun og tilføjer, at gruppen i høj grad oplever, at deres samarbejdspartnere også er meget interesserede i de andre humanistiske kompetencer, de har at byde ind med i forhold til at løse problemer i verden, som det netop er AAU's vision. ■

PROREKTOR:

Processen har været fortrolig af hensyn til organisationen

Anne Marie Kanstrup, prorektor på Aalborg Universitet, siger, at det har været vigtigt for ledelsen at køre processen om udflytningsplanen i fortrolighed for ikke at skabe usikkerhed.

“Det har været vores vurdering, at det er en ledelsesopgave, da det vil være meget vanskeligt for de ansatte at pege på, hvilke uddannelser der skal lukkes”.

Sådan siger prorektor Anne Marie Kanstrup som reaktion på kritikken af, at ledelsen på Aalborg Universitet har holdt udflytningsplanen fortrolig indtil sidste øjeblik, hvor den skulle afleveres til ministeriet, og dermed afskåret de ansatte fra at komme med input til planen.

“Det er primært af hensyn til medarbejderne, da vi ikke vil skabe usikkerhed og risikere, at der kører forskellige versioner af planen rundt i organisationen i løbet af processen, hvor nogle uddannelser kan være indstillet til lukning og derefter tages af igen efter input fra fx bestyrelsen”, tilføjer hun.

Ifølge prorektoren er det aftalt at behandle planen fortroligt af formandskabet for hovedsamarbejdsudvalget (HSU), det vil sige rektor og næstformanden, som er en af medarbejderrepræsentanterne i udvalget.

“Der har været nogle drøftelser om brug af fortrolighed og tavshedspligt i HSU, og de har nået en fælles forståelse for, hvornår det er relevant, og hvordan vi arbejder med fortrolighed. Det skal kun bruges i særlige tilfælde af hensyn til organisationen, altid være tidsbegrænset, og der kommer efterfølgende referat fra HSU-møderne”, siger hun og fortsætter:

“Alle medarbejdere, på nær en, i HSU har bakket op om forståelsen, og desuden er det vigtigt at huske, at medarbejdersiden i HSU repræsenterer alle medarbejdere på Aalborg Universitet. Også de medarbejdere, hvis faglige organisation ikke er repræsenteret i HSU, eller som ikke er medlem af en faglig organisation. Som medarbejderrepræsentant i HSU repræsenterer man altså ikke sig selv eller sin faglige organisation, men diversiteten af holdninger”.

Ifølge Anne Marie Kanstrup har alle hovedområder på ledelsesniveau kommet med detailinput til, hvordan de kan

udflytte eller reducere optaget. Det har været en lang proces, hvor alle brikker er blevet vendt og drejet af ledelsen, og det, de er nået frem til, er den mindst ringe løsning for AAU samlet set, mener hun.

“Jeg vil ikke gå ind i en diskussion om, hvad vi ellers kunne have gjort, men den politiske beslutning om udflytning handler jo især om geografi, og for os har det været afgørende at bevare en stærk hovedcampus i Aalborg”, siger hun.

Anne Marie Kanstrup tilføjer, at det politiske opdrag også beder universiteterne tage hensyn til arbejdsmarkedsbehovet, så de har set på, om der bliver udbudt tilsvarende uddannelser i geografisk nærhed af de uddannelser, som AAU vil nedlægge.

“De unge i Aalborg kan ikke gå andre steder hen, hvis de vil have en uddannelse, mens de unge i København har alternativer”, siger hun. ■

HELT TÆT PÅ VREDEN

Betül Özkaya skal i sit ph.d.-projekt undersøge vredesnormer blandt unge. Først ville hun egentlig bare undervise, men så blev hun grebet af feltarbejdet. "Der er noget fedt ved, at der er et punkt, hvor man ikke kan læse sig til mere, men det handler om, hvordan man er i mødet med mennesker".

Selv om vreden er en af de mest almindelige følelser, er de fleste af os opdraget til at undertrykke den. Vi lærer fra barnsben, at vrede er skidt. Men vreden kan faktisk også have et vigtigt potentiale. Det er en reaktion, der kan skabe forandring.

Det siger Betül Özkaya, der i sit ph.d.-projekt arbejder med normer for vredesudtryk blandt unge.

Den konstruktive kraft i vreden lærte hun allerede at kende i forbindelse med sit speciale om mennesker på tværs af etniciteter, kulturer og religioner, der har brudt med negativ social kontrol.

"Følelsesoplevelserne på tværs af forskellige miljøer var de samme: skyld, skam, frygt, angst og ensomhed. Og særligt vreden viste sig at være interessant, da informanterne fortalte, at de tog skridtet til at gøre op med den negative sociale kontrol, fordi de blev vrede nok", fortæller Betül Özkaya.

Hendes ph.d.-projekt er en del af et større forskningsprojekt om vrede på Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, AAU. Som en del af projektet skal hendes ph.d.-vejleder, Morten Kyed, undersøge normer for vredesudtryk i den såkaldte boomer-generation (født 1945-65) og hun selv undersøge vreden hos generation Z (1996-2012 – dog med fokus på 16-19-årige).

"Selvom alle kender til følelsen af vrede, er det, vi får ud af vreden, forskelligt. Din position i samfundet får betydning for, hvordan din vrede bliver opfattet, og om den bliver anerkendt. Vredens potentiale er med andre ord ikke ligeligt fordelt i samfundet. Derfor undersøger jeg vreden på tværs af sociale kategorier som klasse, køn og etnicitet."

Unge skal føre "følelsesdagbog"

Betül Özkaya har planlagt det, hun kalder en firetrinsraket i forhold til at hverve sine informanter og samle empiri. For at nå bredt omkring i forhold til de sociale klasser

vil hun udvælge nogle STX-klasser i ressourcestærke områder og EUD-klasser i udsatte områder. Her vil hun indlede med at holde oplæg og afholde workshops samt gennemføre fokusgruppe-interview – alt sammen det, hun kalder en “relationsopbyggende rekrutteringsfase”. Herfra vil hun rekruttere nogle informanter, som skal føre en såkaldt “følelsesdagbog”, hvor de skriver eller indtaler, når de støder på vreden i deres hverdagsliv. Og på baggrund af empirien af disse dagbøger vil hun gennemføre interview med de unge.

“Selvrapportering af følelser i følelsesdagbogen er ret vigtigt, fordi det foregår i realtid i modsætning til interview, der sker retrospektivt”, fortæller Betül Özkaya.

Ved siden af har hun et særligt spor, der handler om vrede på internettet. Her foregår dataindsamlingen på de sociale medier, hvor det – desværre – ikke er så svært at finde og studere eskalerende vredesreaktioner.

Ville helst bare undervise

På en måde kan man sige, at Betül Özkaya kom “omvendt” ind i forskningen.

For mange forskere har udgangspunktet været en glødende interesse for et særligt emne. For Betül Özkaya handlede det om, at hun gerne ville undervise.

“Jeg blev ansat som studenterunderviser i slutningen af min bachelor i 2017, og jeg syntes bare, det var helt vildt fedt at undervise og interagere med de studerende. Så jeg undersøgte, hvordan jeg kunne blive underviser på universitetet, og så fandt jeg ud af, at man skulle have en ph.d. og forske”, fortæller hun.

Inden hun nåede så langt, fik hun dog også øjnene op for forskningens glæder. Nemlig da hun på sit 8. semester kom i praktik hos VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

“Det er helt klart et vendepunkt. Det er dér, jeg for alvor fik øjnene op for, hvordan man arbejder som forsker. Jeg kom under vingerne af en seniorforsker, Anika Liversage, som jeg stadig arbejder tæt sammen med i dag. Vi udførte en del kvalitativ forskning sammen ude i felten, og jeg fandt ud af, at det faktisk tiltaler mig meget at arbejde på den måde. Der er noget fedt ved, at der er et punkt, hvor man ikke kan læse sig til mere, men hvor det handler om personlighed – hvordan man er i mødet med mennesker”.

Mentor er “guld værd”

Anika Liversage har siden været en slags mentor for Betül Özkaya.

“Jeg tror, det er ret vigtigt, særligt når man har en baggrund som mig, der kommer fra en ikkeakademisk og ikkevestlig familie, at møde nogle nøglepersoner, der kan føre én ind i forskningsmiljøet. Da jeg skrev min ph.d.-ansøgning, var det guld at have Anika til at læse den igennem, for jeg anede ikke engang, hvordan sådan en projektbeskrivelse skulle opbygges”.

I dag kan Betül Özkaya ikke klage over manglende netværk. På Institut for Sociologi og Socialt Arbejde er der i øjeblikket en hel stime af ph.d.-studerende.

“Det har en kæmpe betydning, at vi har hinanden. Jeg har været tovholder på at oprette nogle grupper, hvor vi kan dele frustrationer og erfaringer. Så jeg

Frygten for de politiske vogne

Som forsker er det en del af jobbet at formidle sin viden og stille den til rådighed for offentligheden. Men det kan være et dilemma, hvis man frygter, at den viden og formidling vil blive brugt på en måde, man ikke bryder sig om.

Betül Özkaya har allerede stiftet bekendtskab med problemet. I forbindelse med et formidlingskursus skulle deltagerne skrive en kronik. Her valgte hun at skrive om et aspekt af hendes speciale om negativ social kontrol, der aldrig kom tydeligt frem i det projekt, hun lavede sammen med forskere på VIVE: religionens centrale rolle.

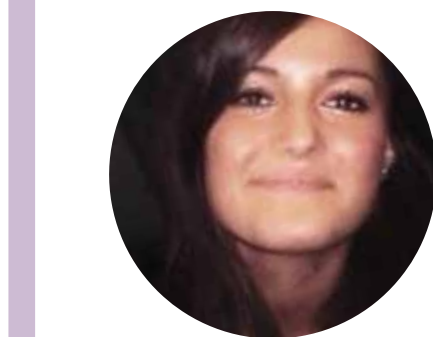
“Næsten alle vores informanter, der havde brudt med den negative sociale kontrol, fortalte, at de tidligere havde haft en religiøs overbevisning, men nu var blevet ateister. Da religioner er adfærdsregulerende, kan et opgør

med den sociale kontrol for mange betyde et nødvendigt opgør med religionen. Men der er desværre en berøringsangst i forhold til at tale om religiøse problematikker i forbindelse med negativ social kontrol”, fortæller hun.

På kurset var der en redaktør fra Jyllands-Posten, der var meget interesseret i at bringe kronikken. Men efterfølgende kom Betül Özkaya i tvivl om, hvad hun kan risikere.

“Religion er et betændt felt. Så som forsker føler man næsten kun, at man kan gøre noget galt. Man kan blive spændt for en anti-islamisk vogn, eller det kan gå den anden vej, som det eksempelvis skete for RUC-forskerne med “Magt og (m)ulighed”-rapporten”.

Samtidig har hun selv en særlig stemme i sådan en diskussion, fordi hun er muslimsk kvinde med en anden etnisk baggrund. Det tror hun har både fordele og ulemper.

VIS DIT PH.D.-PROJEKT

Hvem: Betül Özkaya, cand.scient.soc.

Hvad: De vrede unge – en kvalitativ undersøgelse af vredesnormer og udtryksformer blandt generation I på tværs af køn, klasse og etnicitet.

Hvor: AAU, Institut for Sociologi og Socialt Arbejde.

Hvorfor: Vrede er ikke kun destruktiv, da den har potentialet til at kunne skabe forandringer. Men det kræver først, at den bliver anerkendt. Projektet undersøger, hvilke normer der regulerer og retfærdiggør vredesudtryk blandt unge, og om vredens legitimitet afhænger af forskellige sociale positioner i samfundet.

føler mig ekstremt heldig at have de her kolleger, som jeg kan dele hele processen med”.

Og så tager hun med, at mange af hendes ph.d.-kolleger en dag kan stå som konkurrenter til de samme forskerstillinger.

“Det er klart, sådan er det. Men for mig er det at tage en ph.d. ikke ensbetydende med at blive på universitetet for altid. Og der kunne jeg måske godt savne et lidt bredere perspektiv i universitetets tilgang omkring karriereveje. Det er jo et faktum, at ikke alle kommer til at blive”. ■

STUDERENDES TRIVSEL ER BLEVET OFFICIELT MÅL FOR UNIVERSITETER

Nye rammekontrakter for AU, CBS og DTU har alle tilføjet målsætninger om at øge trivlsen blandt de studerende. Det kræver helhedstænkning, undervisningen skal også tænkes som socialt mødested, siger professor i didaktik.

undervisningsmiljøerne med øget faglig og social integration”, og uddybende hedder det, at trivlsen skal øges.

AU håber på studenterforeninger

Prorektor for uddannelse på AU Berit Eika nævner to grunde til, at “social integration” er blevet et strategisk mål. Det ene er den velkendte sammenhæng mellem trivsel og frafald. Den anden er den aktuelle situation omkring coronanedlukningerne, der simpelthen har gjort et negativt indhug i den sociale sammenhængskraft på universitetet.

“Vi oplever, at coronaen har udløst en enorm fatigue – en træthed – blandt de studerende. Vi ved fra vores mere end 400 studenterforeninger, at de virkelig har haft svært ved at fastholde medlemmer”, fortæller hun.

Som løftestang for den sociale integration overvejer AU blandt andet en mentorordning.

“Vores studenterråd har drevet en mentorordning med ældre studerende med penge fra de nationale puljemidler, der blev givet til at højne trivlsen. Det er noget, vi har kig på, og nu skal vi samle op på deres erfaringer og se, om det er noget, der kan udbredes. Vi har også nogle fakulteter, der arbejder med studiegrupper. Det er også noget, vi overvejer – at man lidt mere håndfast sørger for, at alle, der vil være medlem

Uddannelse og forskning – sidstnævnte helst i verdensklasse. Det er universiteternes to primære opgaver, der typisk har været afspejlet i de strategiske rammekontrakter, universiteterne hvert fjerde år indgår med uddannelses- og forskningsministeren.

I de foreløbigt tre rammekontrakter, der netop er fornyet, er der imidlertid en ny opgave, der har sneget sig ind på to do-listerne: De studerende skal have det godt.

Rammekontrakter for AU, CBS og DTU, der blev offentliggjort i begyndelsen af januar, har alle den tilføjelse, at

Undervisningen bør organiseres, så den har et socialt element – også ud over introperioden, siger didaktikprofessor Lars Ulriksen om universiteternes trivselsarbejde. Her er det introuge på biologistudiet på AU i 2016.

de studerendes sociale trivsel er blandt de strategiske mål. I de foregående års rammekontrakter optrådte ordet trivsel ikke en eneste gang.

Hos CBS hedder et mål at “styrke de studerendes faglige udvikling og trivsel”. For DTU hedder det, at “rammerne for læring og trivsel skal opleves som optimale for de studerende”. Og på AU vil man “styrke studie- og

af en studiegruppe, også bliver det”, siger Berit Eika.

Men når det handler om at skabe et godt studiemiljø, lægger AU-ledelsen sin største lid til de studerende selv – nemlig til de omtalte studenterforeningers frivillige arbejde.

“Det er helt klart en attraktionsværdi ved at komme på universitetet, at det er et sted, der er fedt at være. Når det handler om studiemiljø, kan vi slet, slet ikke løfte det alene. Men den energi og den dygtighed, der ligger hos de frivillige studerende i foreningerne, prøver vi at støtte”.

Bekymring for studerende – og økonomien

Lars Ulriksen, professor ved Institut for Naturfagenes Didaktik på KU, peger på flere grunde til, at studerendes trivsel er kommet højt på dagsordenen. En er de aktuelle coronanedlukninger, hvor konsekvenserne for unges trivsel har været meget i fokus. Men den øgede bevidsthed om trivselsproblematikken har været længe undervejs, mener han.

“Allerede før nedlukningen var der på KU en arbejdsgruppe, der skulle se på det psykosociale arbejdsmiljø blandt studerende. Man kunne se en øget grad af stress og mistrivsel, og jeg har det indtryk, at det også var på andre universiteter. Forskellen er måske, at man for 20 år siden bare havde sagt: Nu må de se at komme ind i kampen! Nu

tænker man i stedet: Det problem må vi hellere få gjort noget ved. En skønsm blanding af bekymring for de studerende og bekymring for økonomien, hvis de dropper ud af studierne”, siger Lars Ulriksen.

I rammekontrakterne for både AU, CBS og DTU beskrives det, hvordan studerendes sociale tilhørsforhold skal styrkes med ekstra initiativer i forbindelse med studiestarten. Det synes Lars Ulriksen er udmærket. Men han advarer imod at rette alt fokus på studiestarten. For nogle kan de sociale udfordringer være større længere henne i studiet.

“Mange steder vil der på første og andet studieår være en færdig pakke af uddannelsesaktiviteter, hvor man enten følges med de samme medstuderende, eller også skaber undervisningen en ramme, man går ind i. Men senere sker der det, at valgfriheden øges, nogle tager ud at rejse – der kommer utakt. Og så kommer mange til at stå alene. Så man skal løbende overveje: Hvordan kan vi skabe nogle rammer, så man sørger for at blive koblet sammen med andre?”

Læringsmiljø som socialt rum

Princippet på AU om at gøre studenterforeningerne til trækdyr for det sociale studiemiljø er han for så vidt tilhænger af. Men også her er der brug for heldstækning, advarer han.

“De foreninger har stor betydning og et vigtigt virke. Men der er nogle, der ikke går i de foreninger af forskellige grunde. Vi har gennemført forskning, der viser, at nogle af de mest oplagte sociale samlingspunkter samtidig kan virke ekskluderende. Derfor skal der tænkes i forskellige retninger”, siger Lars Ulriksen.

Han peger på, at undervisningen også har en vigtig rolle som socialt mødested, hvilket underviseren kan hjælpe med at understøtte.

“For eksempel når man sætter folk i grupper. I stedet for at lægge det ud til de studerende selv at danne grupper, så bland grupperne for dem. Man kan lave nogle samarbejder i undervisningen, hvor de studerende har mulighed for at møde andre”.

Har undervisere et ansvar for studerendes trivsel?

“Nej og ja. Nej, fordi underviserne ikke har brug for nye opgaver. De har rigeligt at lave i forvejen. Men ja, for hvis undervisningen skal virke, er man nødt til at tænke det relationelle ind. Man må tænke både på sit indhold, hvad det er for nogle studerende, der skal lære det, og så tilrettelægge rammerne for, at de kan lære det. Og det handler også om at organisere læringsmiljøet som et socialt rum”, siger Lars Ulriksen. ■

DE NYE RAMMEKONTRAKTER FOR 2022-26

Aarhus Universitet

1. Udvikle flere forskningsmiljøer med høj international gennemslagskraft gennem styrket rekruttering og hjemtag af eksterne bevillinger.
2. Bidrage til løsning af samfundsudfordringer gennem etablering af interdisciplinære forskningssatsninger.
3. Flere ph.d.er skal bidrage til vækst og innovation i samfundet ved at skabe og anvende ny viden uden for universitetssektoren.
4. Styrke studie- og undervisningsmiljøerne med øget faglig og social integration for derved at sikre bedre fastholdelse af og større læringsudbytte for nye studerende.
5. Styrke digitale kompetencer i uddannelserne, så de studerende er rustet til fremtidens arbejdsmarked.
6. Efterkomme efterspørgslen efter fremtidens arbejdsmarked, herunder særligt ved at uddanne ingeniører i betydeligt omfang.

7. Fremme iværksætter og være rugekasse for flere nye virksomheder, der gennem innovation bidrager til vækst og bæredygtighed.
8. Øge samarbejdet med erhvervsliv, offentlige institutioner og civilsamfundet for at bringe viden i spil og skabe værdi.

Copenhagen Business School

1. CBS' viden bidrager til løsningen af de store samfundsspørgsmål.
2. CBS' dimittender har kompetencer, der matcher erhvervslivets fremtidige behov.
3. CBS øger diversiteten blandt ansatte og studerende.
4. CBS styrker de studerendes faglige udvikling og trivsel.
5. CBS styrker livslang læring og går forrest i udviklingen af det “læredygtige samfund”.

Danmarks Tekniske Universitet

1. DTU skal være et af Europas fem førende tekniske universiteter og anerkendt for sin polytekniske eliteforskning.
2. DTU skal udvikle Europas bedste ingeniøruddannelse – gennem hele arbejdslivet.
3. DTU's uddannelser skal være af højeste faglige kvalitet, og rammerne for læring og trivsel skal opleves som optimale for de studerende.
4. DTU skal medvirke til at skabe et mere bæredygtigt samfund og udnytte digitaliseringens muligheder.
5. DTU skal positionere sig som samfundets førende ekspert på området for teknisk viden-skab.
6. DTU skal være erhvervslivets foretrukne samarbejdspartner.

FRA STUNDE NULL OG FRYGTEN FOR ATOMRAGNAROK TIL KLIMAKRISE OG UDFLYTNINGSVANVID

Akademikere på universitetet kan ikke nøjes med at være neutrale iagttagere af samfundslivet og den politiske udvikling. Igennem de seneste 100 år har de ofte luftet deres anfægtelser og ytret kritik. Men hvordan agere i den offentlige debat uden anerkendelsestab og med intakt selvrespekt?

Den transcendentpragmatiske tyske filosof Karl-Otto Apel (1922-2017) var noget mindre heldig end sin senere så tætte samarbejdskollega, den verdenskendte filosof og sociolog Jürgen Habermas (f. 1929). Hvorfor nu det? Jo, når man er 18 år i 1940, og Hitlerregimet har indledt en offensiv verdenskrig, så er det meget vanskeligt som ung mand at undgå at blive hvervet til hæren, og det gør man som bekendt ikke som en 11-årig udgave af Habermas, der "nøjedes" med at være med i Hitlerjugend. På tysk har man et meget rammende udtryk for dette: "Die Gnade der späten Geburt" (direkte oversat: Den sene fødsels nåde).

Apel, der det meste af krigen sad i russisk krigsfangenskab, vendte hjem til Tyskland igen i 1945 og kunne som 23-årig proklamere: "Alles war falsch!" Alt, hvad unge mennesker havde lært i det nationalistiske tyske gymnasium, af krigspropagandaen og i militæret, var usandt. Apel skriver selv, at han begyndte at læse historie og filosofi på universitetet i et forsøg på at forstå, hvad der var gået galt, og hvordan

forholdet mellem sprog, kommunikation, magt og ansvar måtte begribes – helt fra grunden. Intet under, at Apel og Habermas tog parti for samtalens fornuft og nøje skanderede de strategiske og kommunikative talehandlinger.

Nultimen og atomkapløbet

Sammen med en hel generation af tyskere måtte Apel nu i gang med at "opfinde" en helt anden måde at tænke og leve på. Sociologer og tænkningshistorikere kalder bruddet med nazismen og genrejsningens time for Stunde Null (nultimen, det afgørende vendepunkt).

Det var dog ikke alle, der angrede, og langt fra hele samfundet blev udsat for en gennemgribende afnazificering eller tog et opgør med de totalitære tanke- og praksisformer; men meget tyder på, at denne proces fik noget mere tag i Tyskland end i det noget mindre selvransagende Østrig og i det før så krigeriske kejserrige Japan.

Det er klart, at efterdønninger af verdenskrige sender chokbølger igennem academia. Men angsten for kommende verdenskrige kan også mobilisere

“

Den hovedløse udflytning af universitetsuddannelser og den vedvarende hetz imod humaniora begrænser friheden til både at tænke og agere.

Den tyske filosof Karl-Otto Apel fotografert i 1965.

universitetsfolk og forskere. Således var atomfysikeren Niels Bohr (1885-1962) dybt engageret i forsøg på at få verdens ledere til ikke at kaste sig ud i et våbenkapløb, der i sidste ende kunne ende med en altødelæggende atomkrig. I 1944 forsøgte han at påvirke engelske og amerikanske statsledere (Churchill og Roosevelt) ved at tage personlig kontakt til dem, og i 1950 og 1956 skrev han en række åbne breve til De Forenede Nationer. Det lykkedes desværre ikke for Bohr at bringe den store kosmopolitiske fornuft ind i verden, endsige at standse oprustningen – ej heller den nukleare – under Den kolde Krig; men han prøvede i det mindste.

Ikke helt så dramatisk i dag – og dog

Sammenlignet med de dramatiske og alarmerende udfordringer, Apel, Habermas og Bohr stod over for som (kommende) universitetsfolk og vågne samfundsborgere, kan det virke noget mindre heroisk at fungere på dagens masseuniversiteter. Men det er min tese, at akademikere på universitetet heller ikke i 2022 kan nøjes med at give den i rollen som neutrale iagttagere af samfundslivet eller være indifferente over for den politiske udvikling både her og hisset.

Igennem de seneste 100 år har universitetsfolk ofte luftet deres anfægtelser og ytret kritik, som det politiske system og offentligheden har måttet forholde sig til og til tider endda kunnet lære noget af. Universitetsaktørerne har bevæget sig på en knivsæg i forsøget på at træde i karakter med en intakt selvrespekt uden at risikere at blive udsat for et anerkendelsestab.

Men i en tid med en meget udbredt og skammelig humaniorabashing, oksekødsskandaler i flere varianter og mistrøstige udflytningsplaner, der bag om det ideologiske røgslør fungerer som nedskærings- og fagviftebegrænsningspolitikker, så er det efter min mening på tide, at vi genfinder kraften til at gøre brug af den offentlige fornuft.

Skal klimakrisen “eksempelvis” bekæmpes, kræver det, at såvel de

ontologiske og de epistemologiske grundspørgsmål endevendes, og at de praktisk-politiske tiltag drøftes af eksperter og lægfolk i fællesskab. Skal mennesket gentænkes som en del af naturen og belave sig på at fylde mindre? Hvad ved vi faktisk om den globale forurening, de klimatiske ubalancer og de pandemiske sygdomsrisici? Hvordan kan vækstkritik blive implementeret i et samfund, der har vænnet sig til at tro, at der altid skal vækstes?

Den lærde republik må udvides

Universitetsfolket bør naturligvis have ro og god tid til at udfolde deres forsknings- og undervisningsarbejde inden for murene; men det har de ikke. Dertil kommer, at det faktisk heller ikke går an at gemme sig, hvis man på fag- og saglig vis har noget at bibringe til den offentlige debat. Min anden tese skal lyde, at det gælder om at udvide den lærde republik. Det formelle uddannelsesniveau er højnet, og kravene til såvel medierne som den politiske samtale er eskaleret, siden Bohr, Apel og Habermas trådte deres barnesko.

Komplekse ræsonnementer og scenarier må tales frem i fællesskab i forsøg på ikke mindst at gøre noget radikalt ved klimakrisen, og universitetet må generobre sin autonomi fra det kortandede politiske system. Den hovedløse udflytning af universitetsuddannelser og den vedvarende hetz imod humaniora begrænser friheden til både at tænke og agere.

I 1945 stod verden over for at skulle genopbygges og -tænkes på ny – i dag står vi over for ikke at blive lullet i søvn af de ritualiserede nedskæringer, der rammer den både costprisminimerede og skævvredne kandidatproduktion. Den fortærskede lancering af fjendebilledet af en ufolkelig storbyelite og angrebet på den humanistiske åndsfrihed må bekæmpes.

Tyskeren stod over for Stunde Null, opvågningens nu og en ny begyndelse. Vi står over for status quo og mere af det samme. En ikke så fjern fremtid vil givetvis undre sig og spørge: Hvorfor blandede de universitetsansatte og de højtuddannede akademikere sig så lidt i samfundsdebatten i 2020'erne? Hvorfor faldt de i søvn ved højlys dag? Hvad var det, der gjorde, at de år efter år fandt sig i at blive beskrevet af økonomistiske bureaukrater og regeret af populistiske politikere? ■

Dødsfald: Bjarne Andersen

Bjarne Andersen, SDU's fællestillidsrepræsentant gennem mere end 30 år, døde den 26. december 2021 efter en kortvarig sygdomsperiode. Han blev 77 år. Bjarne Andersen var ansat på OU/SDU fra 1971 indtil han fratrådte stillingen som lektor ved Institut for Idræt og biomekanik i 2018. I mere end 30 år var Bjarne Andersen kollegernes fællestillidsmand og næstformand i hovedsamarbejdsudvalget på SDU, og i to valgperioder i 2003-2011 repræsenterede han det videnskabelige personale i SDU's bestyrelse. Desuden var han SDU's repræsentant i bestyrelsen for DM's universitetslærerdeling siden starten af 1990'erne indtil 2018.

Han var en pryd for SDU og hele AC-området, ja, for alle universitetets faglige områder. Som fællestillidsrepræsentant gennemførte han månedlige kontaktudvalgsmøder med tillidsrepræsentanter for alle universitetets faglige organisationer, og han bidrog her til de forskellige medarbejdergruppers indbyrdes respekt og til udformningen af en fælles personalepolitik i hovedsamarbejdsudvalget. Det kom til nytte ved de enkelte faggruppers årlige lønforhandlinger – og ikke mindst ved de alvorlige nedskæringsrunder, hvor han udførte en utrættelig indsats for at sikre kollegerne bedst muligt.

Også i DM's universitetslærerdeling talte han med stor vægt og bidrog til en øget opmærksomhed på den vigtige sammenhæng mellem det lokale TR-arbejde og landspolitikken i DM og AC.

I hele sit virke var Bjarne Andersen en særdeles venlig, pålidelig og omsorgsfuld person over for både modpart og modpart, og han anvendte altid en sober og respektfuld tone. Man kunne stole på hans udsagn og referater fra møder og samtaler med andre. Han omtalte også sine opponenter med stor respekt. Både ordentlighed og humor havde han som følgesvende, og han havde en fin forståelse for at afbalancere synspunkterne og interesserne, så der blev taget behørigt hensyn til både medarbejderens og SDU's interesser. Han repræsenterede på bedste måde de skrevne og uskrevne formål og hensigter, som ligger bag organisationernes rolle i "den danske model", og det sikrede ham dyb respekt fra både ledelsen, personaleafdelingen og kollegerne. Selv efter fratrædelsen i 2018 fortsatte han med at stå til rådighed for både ledelse og tillidsrepræsentanter med sin store indsigt i universitetets virke fra top til bund og fra bund til top.

Skrevet af TR-kollega lektor emeritus Jørgen Chr. Bang

ITU har fået ny rektor

Martin Tvede Zachariasen er per 31. december 2021 trådt tilbage som rektor for

ITU-Universitetet i København efter tre år på posten.

Han afløste ITU's første rektor, Mads Tofte, i januar 2019, og inden da var han professor i datalogi og dekan på SDU. Prorektor **Jens Christian Godskesen** er midlertidigt udpeget som ny rektor. Han har været en del af direktionen, siden han tiltrådte som prorektor den 1. juni 2016. Før da var han institutleder på ITU i syv år. Jens Christian Godskesen har arbejdet på ITU som lektor siden universitetets grundlæggelse i 1999. Han er 58 år, har en kandidatgrad i datalogi og har sin ph.d. fra Aalborg Universitet. Som forsker har han bl.a. beskæftiget sig med modeller for sideløbende, distribuerede og mobile systemer.

"Jeg er glad for at kunne meddele, at Jens Christian har accepteret at træde til som rektor. Jeg og hele bestyrelsen ser frem til at samarbejde med Jens Christian i hans nye rolle. Jens Christian har varetaget centrale ledelsespositioner på ITU i mere end et årti, og han har været en vigtig spiller i den succesfulde udvikling, som ITU har gennemgået. Jens Christian er den rette person til at sikre kontinuitet, og hans erfaringer vil være afgørende, når vi skal tackle de udfordringer, som ligger foran os – ikke mindst udfordringerne med at sikre vækst", udtaler bestyrelsesformand Carsten Gomard.

Direktionen på ITU består dermed af Jens Christian Godskesen og universitetsdirektør Georg Dam Steffensen.

AU slår rektorstilling op

Foto: Lars Kruse, AU Kommunikation

AU-rektor **Brian Bech Nielsens** åremålsansættelse udløber den 1. august, og Aarhus Universitet har derfor slået stillingen som rektor op med ansøgningsfrist den 31. januar.

Brian Bech Nielsen har været rektor siden august 2013, hvor han afløste Lauritz B. Holm-Nielsen. I 2019 blev hans åremålsansættelse forlænget med tre år, så han ender med at have stået i spidsen for AU i ni år, hvis han vælger at stoppe til sommer. Han har dog mulighed for at søge stillingen i fri konkurrence for en ny periode til 2028, hvor åremålsansættelsen vil kunne forlænges med yderligere tre år uden opslag, men i skrivende stund har Brian Bech Nielsen ikke meldt ud, om han har ambitioner om at fortsætte efter august. "Rektor skal være en anerkendt forsker samt besidde solide ledelsesmæssige kompetencer og erfaring med organisering af forskningsmiljøer. Derfor søger vi en inspirerende og visionær rektor, der sammen med den øvrige ledelse og i samarbejde med medarbejdere og studerende kan realisere universitetets ambition om fortsat at levere forskningsmæssige gennembrud og uddannelser på højeste internationale niveau og samarbejde med det omgivende samfund for at bidrage til løsninger på store samfundsudfordringer", fremgår det af stillingsopslaget.

AU har haft 25 rektorer gennem sin historie – alle mænd. Den første var professor i filosofi, dr.phil. Kort K. Kortsen, der sad på posten fra 1929 til 31.

KU's prorektor bliver dekan

Foto: Søren Svendsen

Bente Merete Stallknecht tiltrådte 1. august 2018 som prorektor på Københavns Universitet med særligt ansvar for uddannelse, men allerede

den 1. maj drager hun videre i karrieren, når hun overtager ledelsen af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på KU efter dekan Ulla M. Wewer.

Bente Merete Stallknecht er 57 år, hun er uddannet læge i 1992, blev ph.d. i 1997, dr.med. i 2003 – alle tre grader fra KU – og har siden 2013 været professor på Biomedicinsk Institut. Som prorektor har hun kunnet varetage faglige aktiviteter i op til 20 procent af stillingen, hvilket primært har bestået af forskningsledelse og vejledning af studerende.

Som forsker har hun undersøgt, hvad motion betyder for vægt og sundhed, og hun er aktuelt optaget af, hvordan gravide kvinder kan få motion ind i hverdagen. Hun er vant til at formidle sin forskning på alternative måder, blandt andet gennem videnskabssteater.

Som prorektor har Bente Merete Stallknecht haft stor indflydelse på rektoratets prioriteringer og medvirket til at skabe retning for KU. Med sit særlige ansvar for uddannelserne arbejder hun på at ligestille undervisning og forskning. Desuden har hun stået i spidsen for at skabe klare karriereveje for KU's videnskabelige medarbejdere ved at indføre meritkriterier og for kønsligestilling blandt samme medarbejdergruppe. Hun er projektejer for en styregruppe, der skal implementere KU's grønne 2030-mål i organisationen samt sikre, at KU bidrager til en bæredygtig verden via forskning, uddannelse og samfundsengagement.

Bente Merete Stallknecht har også været ansvarlig for at digitalisere KU's uddannelser og implementere KU's sprogpolitik. Hun repræsenterer KU i Management Committee for den europæiske universitetsalliance 4EU+, og i regi af Danske Universiteter leder hun et partnerskab for fastholdelse af internationale dimittenter i Danmark samt en taskforce for kønsdiversitet og ligestilling i forskning.

Hun bliver ansat som dekan for en periode på fem år med mulighed for tre års administrativ forlængelse. Hun overtager dekanposten fra Ulla M. Wewer, som har været dekan på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet siden 2006 og fratræder med udgangen af april 2022.

CBS-professor ny forkvinde for Carlsbergfondet

En af Danmarks største private fonde, Carlsbergfondet, har fået ny forkvinde for bestyrelsen i skikkelse af **Majken Schultz**, der er professor ved Copenhagen

Business School. Hun afløser professor Flemming Besenbacher, og hun er i øvrigt den første kvinde, der er blevet valgt til posten.

Carlsbergfondets bestyrelse består af i alt fem medlemmer udpeget af Videnskabernes Selskab blandt sine indenlandske medlemmer.

Majken Schultz har været medlem af fondets bestyrelse siden 1. januar 2019 og medlem af Videnskabernes Selskab siden 2015. Hun er

cand.scient.pol. fra Københavns Universitet i 1984. I 1988 blev hun ph.d. fra Copenhagen Business School (CBS), Institut for Organisation, hvor hun siden 1996 også har været ansat som professor.

Hun er blandt de mest citerede forskere på CBS og har en omfattende bestyrelseserfaring fra en række forskellige virksomheder. Fra 2022 vil hendes tid på CBS blive reduceret, men hun vil blandt andet fortsætte som PI på forskningsprojektet Making Distant Futures Actionable – Innovating for a Zero-Carbon Future finansieret af Novo Nordisk Fonden (2021-2024). Majken Schultz fortsætter som næstforkvinde i Realdania indtil foråret 2023 som led i et længe planlagt generationsskifte i Realdanias bestyrelse. Dog stopper hun som bestyrelsesmedlem i Tuborgfondet ved sin tiltræden som forkvinde i Carlsbergfondets bestyrelse.

RUC-forsker ny forkvinde for AkademikerPension

Janne Gleerup, der til daglig arbejder som lektor og arbejdslivsforsker ved Roskilde Universitet, hvor hun desuden er lokal tillidsrepræsentant og fællestillidsrepræsentant, er blevet valgt som ny forkvinde for AkademikerPension, der er pensionskasse for bl.a. magistre og psykologer.

Næstformand bliver 36-årige **Tobias Bornakke**, der er partner og medstifter af Analyse & Tal og kandidat for klimabevægelsen AnsvarligFremtid samt Demokratisk Erhvervsnetværk.

Janne Gleerup er medlem af DM's hovedbestyrelse og har de seneste tre år siddet i AkademikerPensions bestyrelse som DM-udpeget repræsentant.

Ud af de ti medlemmer af bestyrelsen bliver de fem valgt af og blandt medlemmerne ved en uرافstemning for en periode på fire år. Tre bestyrelsesmedlemmer udpeges af henholdsvis DM, Dansk Psykolog Forening (DP) og Gymnasieskolernes Lærerforening (GL).

To bestyrelsesmedlemmer med særlige sagkundskaber inden for regnskab/revision og kompetencer inden for centrale risikoområder, dvs. forsikring og investering samt ledelsesmæssig erfaring, vælges på generalforsamlingen efter indstilling fra bestyrelsen.

Som ny forkvinde ønsker Janne Gleerup at fortsætte og styrke den kurs, som bestyrelsen tidligere har lagt.

“Vi skal fortsat turde tage medansvar i den grønne omstilling. AkademikerPension er vant til at gå forrest og har vist, at aktivt ejerskab og grønne investeringer gør en positiv forskel for både klimaet og medlemmernes afkast. Samtidig skal vi have øjnene stift rettet mod udviklingen på arbejdsmarkedet, som betyder, at medlemmernes opsparingsbetingelser bliver stadig mere forskelligartede. Vi skal derfor prioritere fleksible løsninger og god og rettidig rådgivning, så medlemmerne får bedst mulige vilkår, når de går på pension”, udtaler hun.

Janne Gleerup fremhæver, at AkademikerPension er kendetegnet ved et stort medlemsengagement og en levende debatkultur, som man skal værdsætte og værne om. Andre styrker er det tætte samspil med de faglige organisationer, som har indgående kendskab til det akademiske

arbejdsmarked og akademikernes forskellige ønsker til interessevaretagelse, og så er hun stolt af, at AkademikerPension engagerer sig i ligestillingsdebatten og presser på for ligeværdige deltagelsesbetingelser på arbejdsmarkedet.

“Som arbejdslivsforsker støder jeg ofte på kønnede mønstre af ulighed på arbejdsmarkedet, hvoraf nogle slår igennem i relation til kvinders karrieremuligheder samt indtægts- og pensionsvilkår”, siger hun.

Janne Gleerup afløser Egon Kristensen, som efter otte år i bestyrelsen – heraf de sidste fem som formand – har valgt at gå på pension.

RUC-rector udnævnt til fransk ridder

Rektor på Roskilde Universitet **Hanne Leth Andersen** er blevet tildelt Frankrigs højeste orden, ridder af Æreslegionen, Légion d'honneur.

Den danske ambassadør Caroline Ferrari fremhævede ved overrækkelsen Hanne Leth Andersens betydelige bidrag til sprogundervisning ikke blot i fransk, men generelt, og til uddannelse og forskning i Frankrig, herunder en særlig indsats som formand for den komité, der forestod udvælgelsen af fyrtårnsprojekter for udvikling inden for universitetsuddannelserne i Frankrig.

Kun få andre danske statsborgere har tidligere modtaget ordenen – herunder tidligere uddannelses- og forskningsminister Søren Pind (V) og bestyrelsesformand for Danske Bank Karsten Dybvad.

Hanne Leth Andersen har været rektor på Roskilde Universitet siden 2014. Hun er den eneste kvinde blandt landets otte universitetsrektorer. Hun har en ph.d.-grad i fransk og er professor i universitetspædagogik. Hendes primære forskningsområder er fremmedsprogdidaktik og universitetspædagogik.

Inden hun kom til Roskilde Universitet, først som prorektor fra 2010, har hun bl.a. været direktør og professor ved CBS Learning Lab under Copenhagen Business School og prodekan for uddannelser ved Det Humanistiske Fakultet på Aarhus Universitet.

Ud over et stort fokus på universiteternes samarbejder med omverdenen, forskningsudvikling, uddannelse og didaktik har Hanne Leth Andersen fastholdt sit faglige engagement i sprog og sprogs rolle i uddannelse, samfund og erhverv.

Akkrediteringsrådet skifter formand og medlemmer

Uddannelses- og forskningsminister Jesper Petersen (S) har udpeget nye medlemmer af Akkrediteringsrådet, der bl.a. har til opgave at afgøre, om hver enkelt videregående uddannelsesinstitution arbejder solidt og målrettet med at sikre deres uddannelsers kvalitet.

De fleste medlemmer af det hidtidige

akkrediteringsråd havde nået grænsen på otte års rådsudpegning og skulle derfor udskiftes. **Birthe Friis Mortensen**, der er tidligere rektor på UC Syd og selvstændig med ledelsesrådgivningsvirksomheden Friis & Mortensen Aps, er ny rådsformand.

“Der venter mig og rådet en stor, men også meget vigtig opgave. Jeg har været så heldig selv at have arbejdet indgående med akkrediteringsprocesserne på UC Syd som rektor. Det er et meget værdifuldt område, og jeg glæder mig til at varetage opgaven som formand for rådet. Jeg ved også, at det er nogle store fodspor, jeg skal træde ind i efter Per B. Christensens otte år som formand, og det ser jeg frem til. Jeg ser også meget frem til et tæt og udbytterigt samarbejde med Danmarks Akkrediteringsinstitution”, udtaler hun.

Ministeren har udpeget følgende menige medlemmer:

Tobias Højgaard Lindeberg, udviklingschef hos tænketanken DEA

Camilla Hillerup, HR-direktør hos Microsoft Danmark

Peter Dahler-Larsen, professor ved Institut for Statskundskab på Københavns Universitet

Jakob Brøndsted, partner og medstifter af Rolvung og Brøndsted Arkitekter

Oddrun Samdal, professor i sundhedspsykologi og vicerektor for uddannelse ved Universitetet i Bergen

John Finnich Pedersen (genudpegning), Økonomidirektør og bestyrelsesformand i FirstMind

Lina Pedersen-Romanini (studentrepræsentant), lærerstudent, Professionshøjskolen VIA

Mia Jørgensen (studentrepræsentant), studerende på Business Economics and Information Technology, Københavns Erhvervsakademi.

AU-forskere vil gøre det lettere at bevise drugrape

Rådet for Offerfonden har støttet et nyt forskningsprojekt med 3 millioner kroner, som skal gøre det lettere at identificere brug af stoffet fantasy ved drugrape. Bag projektet står blandt andre klinisk lektor **Charlotte Uggerhøj Andersen** og seniorforsker **Jørgen Bo Hasselstrøm** fra Aarhus Universitet.

Rusmidlet GHB (Gammahydroxybutyrat) – også kaldet fantasy – kan bruges i forbindelse med drugrape, da den flydende væske virker bevidstheds- og hukommelsessvækkende, men kan ikke spores i blodet, 12 timer efter at det er indtaget.

AU-forskerne fra Institut for Retsmedicin vil finde frem til alternative biomarkører for GHB end selve stoffet i blodet ved at analysere blod, urin, spyt, hår og tandsten fra 30 personer, som enten indtager GHB eller placebo.

Desuden skal projektet afklare, om mulige biomarkører fundet i Institut for Retsmedicins database med blodprøver fra trafikanter, som

har indtaget GHB, bliver i kroppen i længere tid end GHB selv. Hvis det lykkes at finde nye beviser for tilstedeværelsen af rusmidlet, vil det have stor betydning for at afklare brug af GHB og øge retssikkerheden for drugrapeofre.

2,2 mia. kr. til stamcellecenter på KU

Murdoch Children's Research Institute

Novo Nordisk Fonden har bevilget op til 2,2 mia. kr. til Novo Nordisk Foundation Center for Stem Cell Medicine, reNEW, der bliver et samarbejde mellem Københavns Universitet, der leder centret, og Murdoch Children's Research Institute i Australien og Leiden University Medical Center i Holland.

Bevillingen er sammensat af en hovedbevilling til den faglige udvikling af centret på op til 2,2 mia. kr. over 10 år, som dækker blandt andet lønninger og driftsudgifter, forskningsformidling og administration inklusive økonomistyring og kommunikation i centrets hovedsæde i København samt institutterne i Australien og Holland.

Derudover har Novo Nordisk Fonden givet en tillægsbevilling til at dække strukturelle omkostninger for Københavns Universitet i forbindelse med oprettelse, drift og administration af centret inklusive HR, styring af data og it. Professor **Melisa Little** fra Murdoch Children's Research Institute i Australien er ansat som direktør for hele centret og bliver professor på Københavns Universitet, som leder partnerskabet.

RUC-professor første danske IFIP Fellow

International Federation for Information Processing (IFIP) er en verdensomspændende organisation for forskere og fagfolk, der arbejder inden for informations- og kommunikationsteknologi.

Siden 2019 har IFIP uddelt organisationens mest prestigefyldte tekniske udmærkelse med titlen IFIP Fellow som en anerkendelse af fremragende bidrag inden for fagområdet.

Professor **Jan Pries-Heje** fra Institut for Mennesker og Teknologi på Roskilde Universitet er blandt de udnævnte i 2021, og dermed bliver han den første danske IFIP Fellow.

"Mit forskningsarbejde i IFIP har virkelig givet mig masser af social kapital i form af kontakter verden over og frugtbare forsknings-samarbejder, hvor vi har fundet hinanden gennem IFIP. Det har haft stor betydning for den forskergruppe, jeg er leder for på Roskilde Universitet, især i vores fokuseren på digital transformation", siger professor Jan Pries-Heje.

IFIP blev etableret i 1960 af UNESCO. IFIP forbinder nationale og internationale videnskabelige selskaber og videnskabsakademier samt organisationer for it-professionelle fra over 38 forskellige lande på tværs af fem kontinenter, og sammenlagt dækker IFIP mere end en halv million medlemmer.

AU-forsker modtager Jorcks Forskningspris 2021

Lektor **Morten Schmidt** fra Institut for Klinisk Medicin på Aarhus Universitet er blevet hædret med Jorcks Forskningspris for sin forskning i hjertesyg-

domme og medicinbivirkninger.

Han undersøger i sin forskning, om der kan være hjertemæssige risici forbundet med at tage smertestillende medicin, hvilket bl.a. har ledt til skærpede vejledninger vedrørende indtagelse af smertestillende piller.

Prisoverrækkelsen fandt sted i Højesteret i København den 6. december 2021 og blev uddelt af højesteretspræsident Thomas Rør-dam. Med prisen følger 400.000 kr.

Akademi uddeler industri- og ph.d.-pris

Danmarks Naturvidenskabelige Akademi har tildelt Akademiets industripris for

2021 til professor **Ali Salanti**, Institut for Immunologi og Mikrobiologi, Københavns Universitet. Prisivinderen beskrives som en pioner inden for etablering af samarbejde mellem private virksomheder og Københavns Universitet. Hans karriere inden for innovation startede med præklinisk og klinisk udvikling af en malariavaccine til gravide kvinder i Afrika, et udviklingsprojekt i tæt samarbejde med industrielle partnere. Samarbejdet med private selskaber er i høj grad også sket via etablering af succesfulde spinoutvirksomheder. Blandt andet har Ali Salanti stiftet VAR2pharmaceuticals og VARCT Diagnostics, som i et offentligt-privat samarbejde finansieret af innovationsfonde, EU og businessangels udvikler nye kræftterapi og kræftdiagnostiske værktøjer.

Ligeledes har Ali Salanti været med til at stifte NextGen og AdaptVac, som i samarbejde med Københavns Universitet har udviklet og klinisk afprøvet en Sars-COV-2-vaccine. Akademiet har ved samme lejlighed tildelt ph.d.-prisen for 2021 til **Mikkel V. Larsen**, der dimitterede i 2021 fra DTU Fysik med ph.d.-afhandlingen "Continuous Variable Cluster State Computation". Han er nu ansat ved Xanadu Quantum Technologies, Toronto, Canada, og er videre i en international karriere inden for kvanteteknologi.

Mikkel V. Larsen har leveret videnskabeligt arbejde på internationalt allerhøjeste niveau og udvist en høj grad af forskningsmæssig modenhed. Hans arbejde har resulteret i otte publikationer, heraf fem som førsteforfatter i high impact journals som Science og Nature Physics. Hans publikationer er allerede på nuværende tidspunkt blevet citeret usædvanligt hyppigt. Han er desuden en af tre opfindere på et patent, som beskriver arkitekturen for en optisk kvantecomputer.

Fond giver millioner til 18 kulturarvsprojekter

18 forskningsprojekter på de danske museer og universiteter har fået midler fra Augustinus Fondens nye indsats for forskning i kulturarv.

Kvaliteten i ansøgningerne var så stor, at fonden har besluttet at forhøje den årlige ramme med 10 mio. kr. – fra oprindeligt 20 mio. kr. til 30 mio. kr. i 2021.

Den samlede bevillingsramme for alle tre år forhøjes dermed til samlet 90 mio. kr. i 2021-2023 til forskningsprojekter inden for kulturarv.

Fonden modtog i 2021 hele 103 ansøgninger om støtte for samlet 329 mio. kr.

"De 18 udvalgte forskningsprojekter udgør alle forskning på absolut højeste niveau, og så byder de også på en række spændende samarbejder, som kommer til at engagere og brede viden ud i forskningsmiljøerne på en lang række kulturinstitutioner og institutter ved de danske universiteter", udtaler **Frank Rechendorff Møller**, adm. direktør i Augustinus Fonden.

Alle ansøgninger har gennemgået en grundig faglig bedømmelse i fondens forskningsudvalg, der består af fire eksperter fra forskellige fagområder. I bedømmelsen er der lagt vægt på ansøgningernes videnskabelige indhold, forskningshøjde, projektstyrke, faglige potentiale og relevans.

Ansøgningspuljen for 2022 åbnes 1. februar og har frist 16. maj 2022.

Augustinus Fonden har gennem årtier bakket op om kulturarv, som er et helt centralt felt i fondens strategi. Med forskningsindsatsen ønsker fonden at bidrage til at højne forskningsniveauet og øge indsatsen for forskning i kulturarv i Danmark.

Kunstlegat til ITU-underviser

Kunstneren **Mogens Jacobsen**, der underviser på Digital Design på IT-Universitetet og skaber kunst inspireret af og med afsæt i teknologi, har modtaget et

legat fra Niels Wessel Bagges Kunstfond.

Mogens Jacobsen har baggrund i det private erhvervsliv, hvor han i mange år har arbejdet med design og usability. Siden halvfemserne har elektronisk og digital kunst optaget ham. Hans værker har været udstillet på store gallerier og museer i en lang række lande, fra ZKM i Karlsruhe til Statens Museum for Kunst i København.

Der er en enorm spændvidde i kunstnerens arbejder. Han har lavet alt fra kinetiske skulpturer og interaktive maskiner fremstillet af gamle computere til et symfoniorkester bestående af støvsugere og konceptuelle værker, der bruger machinelearning og programmering og får brugeren til at sætte spørgsmålstejn ved måden, man interagerer med dagligdags teknologi på.

På nuværende tidspunkt arbejder Mogens Jacobsen i AIR Lab på ITU på et værk, der tager afsæt i et forskningsprojekt om, hvordan borgere opfatter sundhedsvæsenet i Danmark.

Arbejdet foregår i samarbejde med lektor Jonas Fritsch fra Digital Design og lektor Christopher Gad fra Business IT.

Brinkmann nyt medlem af Etisk Råd

Sundhedsminister **Magnus Heunicke** har efter indstilling fra Folketingets udvalg vedrørende Det Etiske Råd beskikket ny formand og medlemmer af Etisk Råd, der skal rådgive Folketinget, ministre og offentlige myndigheder om etiske spørgsmål, der knytter sig til forskning i og anvendelse af bio- og genteknologier.

Bladt de tre nye medlemmer er psykologiprofessor på Aalborg Universitet og bestsellerforfatter **Svend Brinkmann**.

På formandsposten afløser **Leif Vestergaard Pedersen** professor og klinikchef på Klinisk Genetik Afdeling på Rigshospitalet, Anne-Maries Gerdes, hvis beskikelsesperiode udløber.

Fra universitetsverdenen genbeskikkes **Jacob Giehm Mikkelsen**, som er professor i genterapi og "genetic engineering" ved Institut for Biomedicin ved Aarhus Universitet.

Bolette Marie Kjær Jørgensen, journalist, cand.mag. i historie og pressechef på Syddansk Universitet, og **Eske Willerslev**, professor ved Københavns Universitet, Center for Geogenetik, forlader begge rådet.

Det Etiske Råd består af 17 medlemmer, der beskikkes af sundhedsministeren.

9 medlemmer indstilles af Folketingets udvalg vedrørende Det Etiske Råd, 4 af sundhedsministeren, 1 af miljøministeren, 1 af minister for fødevarer, landbrug og fiskeri, 1 af uddannelses- og forskningsministeren og 1 af erhvervsministeren.

ERC Starting Grants til syv yngre forskere på danske universiteter

Det Europæiske Forskningsråd (ERC) har tildelt syv forskere, der er tilknyttet de danske universiteter, et Starting Grant på i gennemsnit ca. 11 millioner danske kroner. Formålet er at støtte yngre, dygtige forskere, når de er ved at opbygge deres eget forskningsteam.

"At lade unge talenter trives i Europa og gå efter deres mest innovative ideer. Dette er den bedste investering i vores fremtid, ikke mindst med den stadigt voksende konkurrence globalt", siger forperson for ERC professor Maria Leptin.

Bevillingerne er de første under EU's forskningsprogram Horizon Europe. I alt 397 yngre forskere fra hele Europa har modtaget et Starting Grant ud af de 4.000, som havde søgt.

43 procent af bevillingerne er blevet tildelt kvinder. Det er en stigning fra 37 procent i 2020, oplyser forskningsrådet.

Forskerne fra de danske universiteter er: **Amin Doostmohammadi**, **Michiel Lambrechts** og **Elsa Yvanez** fra Københavns Universitet.

Jonas Elm og **Rasmus O. Bak** fra Aarhus Universitet.

Sophie Beeren og **Andrea Croveto** fra Danmarks Tekniske Universitet.

Ny institutleder på AU Arts

Lektor og viceinstitutleder **Unni From** har fra årsskiftet overtaget posten som leder af Institut for Kommunikation og Kultur på fakultetet Arts på Aarhus

Universitet.

Hun har i fire år været viceinstitutleder på instituttet, men har nu afløst den nu forhenværende leder, Per Stounbjerg, der er vendt tilbage til forskergemenen.

Unni From ser frem til de opgaver og udfordringer, der venter i stillingen:

"Vi skal i den kommende periode eksempelvis fortsætte arbejdet med at styrke vores eksterne samarbejdsrelationer og udvikle vores mange bidrag til erhvervsliv, offentlige institutioner og civilsamfund. Vi skal desuden arbejde med beskæftigelsen af vores studerende, tværfakultære samarbejdsflader, hjemhentning af ekstern funding og sætte yderligere fokus på vores interne organisering og campusudvikling. Jeg vil bestræbe mig på gennem samarbejde med alle medarbejdergrupper, studerende, vores centrale organer og ledelse, at vi også i fremtiden udvikler os på en måde, hvor vi med afsæt i vores kerneværdier skaber gode rammer og stærke miljøer", udtaler den nye institutleder.

Unni From er cand.mag. i nordisk sprog og litteratur og massekommunikation fra Aarhus Universitet i 1991 og ph.d. i medievidenskab i 2003 og har siden været ansat som adjunkt og lektor samme sted. Hun har bl.a. også været studieleder ved Informations- og Medievidenskab fra 2009 til 2012.

Novo Nordisk Fonden giver 60 mio. kr. til at undersøge overvægt hos børn

Hænger overvægt hos forældrene op til og under en graviditet sammen med udvikling af overvægt hos børn og unge? Det spørgsmål skal tre nye forskningsprojekter søge svar på ved at foretage og undersøge livsstilsinterventioner hos kommende forældre. Novo Nordisk Fonden giver i alt 60 mio. kr. til forskningen.

Det ene projekt, "PRE-Pregnancy weight loss And REducing CHILDhood overweight – a randomized controlled study (PREPARE CHILD)", der er forankret på Institut for Idræt og Ernæring ved Københavns Universitet, følger børnene, indtil de er op til 18 måneder gamle. Projektet har fået bevilget ca. 24 mio. kr. over en femårig periode.

Forskningsansvarlig for projektet er lektor **Nina Geiker**, Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet, som i sin forskning har fokus på ernæring og sundhed hos børn og voksne.

Fra Aarhus Universitetshospital deltager **Per Ovesen**, som er professor og overlæge i obstetrik på Afdelingen for Kvindesygdomme. Fra

Hvidovre Hospital deltager professor og overlæge **Henriette Svarre Nielsen**, som forsker i reproduktion og kvindesygdomme.

De to andre projekter er forankret på henholdsvis Steno Diabetes Center Copenhagen og Obstetrisk Afdeling på Rigshospitalet.

Grundforskningsbevilling til tre humanistiske AAU-lektorer

Louise Mønster, **Jens Lohfert Jørgensen** og **Tatiana Chemi**, der alle er lektorer på Institut for Kultur og Læring på Aalborg Universitet, har modtaget henholdsvis 710.458 kr., 708.181 kr. og 159.691 kr. i støtte fra Carlsbergfondet.

Louise Mønster får støtte til at skrive en doktordisputats om Henrik Nordbrandts forfatterskab, hvor hun vil følge forfatterskabets udvikling fra udgivelsen af den første digtsamling i 1966 og frem til i dag.

Jens Lohfert Jørgensen vil i sit kommende projekt undersøge den konceptuelle udvikling af begrebet apati i skandinavisk litteratur.

Tatiana Chemi har modtaget støtte til en forskningsrejse/feltekspedition, hvor hun vil undersøge, hvordan man kan etablere kritisk-kreative læringslaboratorier for kunstnere og undervisere.

AU-professor får millionbevilling til at forbedre behandlingen af knogleskørhed

Professor **Bente Lomholt Langdahl** fra Aarhus Universitet har modtaget 25 mio. kr. fra Novo Nordisk Fonden til i samarbejde med kolleger fra hele landet at undersøge, hvordan man bedst behandler personer med knogleskørhed.

650.000 danskere lider af osteoporose eller "knogleskørhed", men kun 172.000 ved det, og af dem er blot 90.000 i behandling. Det er den behandling, som de danske forskere med Bente Langdahl i spidsen skal kortlægge og undersøge, hvordan man forbedrer.

Forskerne skal gennemføre tre kliniske studier og etablere et register over forekomsten og behandlingen af osteoporose i Danmark i løbet af de fem år, som forskningsprojektet varer.

Målet er, at osteoporosepatienter skal have en langt mere individualiseret behandling, der ikke bare virker på den korte bane, men også vil forhindre antallet af knoglebrud i ti år eller mere.

Har du en navnenhed, som du tænker er relevant, så send den til redaktionen på cbi@dm.dk. Vi kan ikke love, at alle kommer med, og forbeholder os ret til at redigere teksten.

Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Af Lasse Højsgaard, lah@dm.dk • Foto: Jorge Royan

Hvorfor, hvorfor dit og hvorfor dat?

Det har vakt ramaskrig, at KU med penge fra producenten vil undersøge effekten af et homøopatisk behandlingsmiddel. Den akademiske harme er til at tage og føle på, men forsvarerne har et trumfargument: Kan man nogensinde spørge for meget?

“Tit han spurgte bare for at drille: Hvorfor, hvorfor dit og hvorfor dat?”

Ak ja, “Spørge-Jørgen”. Børnesangen fra de moralske sentredivere, der skulle lære børn ikke at forstyrre forældre med fjollede spørgsmål. Jørgen endte som bekendt med en røvfuld og blev desuden annulleret fra aftenens pandekager. Og så var han færdig med at spørge fjollet.

På Institut for Folkesundhedsvidenskab, KU, er man ikke færdig med at spørge fjollet. Et forsøg under ledelse af professor Lars Bjerrum skal undersøge, om homøopatisk behandling af tilbagevendende blærebetændelse har en effekt.

Homøopati er en behandling med stoffer, der fortyndes mange gange – ofte så meget, at der i teorien ikke er flere molekyler af stoffet tilbage i opløsningen. Homøopaterne hævder, at fortyndingen har en forstærkende effekt sammen med en kraftig omrystning, der tilfører kinetisk energi.

“Det kan vi ikke forklare, men vi kan bevise, at det virker”, sagde homøopaten Søren Borch til Forskerforum, da vi for nogle år siden skrev om fænomenet i en artikelserie om pseudovidenskab. Han henviste til forsøg af forskeren Stephan Baumgartner fra Universitetet i Bern.

Den videnskabelige konsensus siger dog noget andet. For eksempel viste et metastudie fra Australiens National Health and Medical Research Council af 1.800 forskningsartikler, at der ikke er evidens for at hævde, at homøopati har nogen helbredende effekt.

“Det mest tåbelige”

Nyheden om forsøget på KU har da også skabt hovedrysten – for ikke at sige tics – hos mange forskere.

“Ph.d.-studerende skal lære at lave videnskab – ikke pseudovidenskab”, lyder eksempelvis et tweet fra Jan Lindebjerg, overlæge på Vejle Sygehus

og klinisk lektor ved Syddansk Universitet.

Nogle kritikere peger på, at studiet er delvist finansieret af producenten af det præparat, der undersøges – firmaet Allergica.

“Jeg synes personligt ikke, man bør udføre eksternt finansieret forskning på en måde, hvor der er så ensidig og direkte kommerciel interesse i forskningens resultater”, siger Thomas Ploug, professor i anvendt etik og formand for den forskningsetiske komite ved AAU, til Videnskab.dk.

Også politisk er der forargelse over projektet. “Skandale”, lyder det fra Liberal Alliances forskningsordfører, Henrik Dahl, og hans kollega fra Radikale Venstre, Stinus Lindgreen, er ifølge DR.dk enig: “Af alle alternative behandlinger er det her den mest tåbelige at forske mere i”.

Professor Lars Bjerrum mener dog ikke, at det specifikke spørgsmål – effekt i forhold til blærebetændelse – er ordentligt belyst. Og han påberåber sig retten til at være Spørge-Jørgen.

“Fordi man ikke kan forstå det, betyder det ikke, at man kan afvise, at det kan finde sted. Jeg vil hellere være ydmyg og undersøge det nærmere”, siger han til Videnskab.dk.

Ifølge Lars Bjerrums institutleder, Theis Lange, sikrer aftalen med Allergica, at forskerne har fuld kontrol med forsøg, metode og publicering af resultater. ■

Homøopatisk medicin i et apotek i Varanasi, Indien.